

BOYUN EĞME

İnsani ve siyasi bir mücadelenin konusu: Kadına yönelik şiddet • Sf 9

Gericiliğin cumhuriyet ve kadın düşmanlığı • Sf 3

EMEÇİ KADIN EKİ • 8 MART 2020 PAZAR

KADINLAR SOSYALİZMLE ÖZGÜRLEŞECEK

8 MART
KUTLU
OLSUN!

KÜRTAJ HAKKI SINIFIMIZIN KAZANIMIDIR

Dünyada ilk kürtaj hakkının Sovyetler Birliği'nde elde edilmesi ile günümüzde kadınların kürtaj hakkını özgürce, ücretsiz ve ulaşılabilir bir şekilde kullandığı tek ülkenin Küba olması bir tesadüf değil. Çekincesiz kürtaj hakkı işçi sınıfının bir kazanımıdır. Gericiliğe boyun eğmeyen işçi kadınların taşıdığı sosyalizm bayrağı kürtaj hakkımızı kullanabilmek için de yükselmelidir. Özgü Türk yazdı. • Sf 11

SOSYALİST TÜRKİYE'DE KADINLARIN TOPLUMSAL EŞİTLİĞİ NASIL SAĞLANACAK? • Sf 12

KADIN TEKSTİL İŞÇİLERİ ANLATIYOR

Simo Tekstil'de, Çelik Nakış'ta ve başka pek çok yerde haklarını almak için birleşmiş işçilerin direnişinde başı kadınlar çekiyor. Kadın işçiler umut veren direnişlerini anlattı. • Sf 6-7

Dünden bize miras kalan mücadele deneyimlerinden öğrendiklerimize bugünün şiddete boyun eğmeyen kadınlarının ve "güneşi görmek" için sürdürülen ve hepimize umut olan kadın tekstil işçilerinin direnişlerinin öğrettiklerini ekleyeceğiz. Böylece mücadelemizi büyütecek ve büyük düşüme; sınıfsız ve sömürsüz bir ülkenin eşit ve özgür yurttaşları olmaya bir adım daha yaklaşıcağız.

KADINLAR KAPİTALİZM İLE KAVGALIDIR

Tarih ilerlemek ve insanlık daha iyisine kavuşmak zorunda. Kapitalizm ise bir bütün olarak gerici çağımızda. Sadece neden olduğu kadına yönelik şiddet yüzünden, ne giyeceğimize ya da doğurup doğurmayacağımıza karıştığından değil, bir bütün olarak toplumsal hayatın ve üretimin gelişmesine izin vermediğinden gerici. Ve kadınların mücadelesinin amacı artık erkeğin haklarına sahip olmak ya da statüsüne ulaşmak değil yüzyıl önceki gibi. Kaldı ki kim ister sömürde, işsizlikte, açlıkta eşitlenmeyi? Çok daha fazlasını istiyoruz biz, kadın, erkek, hepimiz için.. Ayça İşil yazdı. • Sf 5

BELGE: 8 MART NEDEN VE NASIL ÖRGÜTLENDİ?

Aleksandra Kollontay 8 Mart Emekçi Kadınlar Günü'nün nasıl ortaya çıktığını 1920 yılında yazdığı bir yazıda anlatmış. 8 Mart'ı "kadınlar günü" haline getiren kararın 1910'da, İkinci Uluslararası Emekçi Kadınlar Konferansı'nda Clara Zetkin'in önerisiyle alındığını. Zetkin'in Uluslararası Emekçi Kadınlar Günü belirleme konusunu gündeme getirmesinin ardından Konferans'ın her yıl, her ülkede, aynı günde "kadınlar için oy hakkı sosyalizm mücadelesinde gücümüzü birleştirecek" sloganı altında bir "Kadınlar Günü" kutlanması gerektiği kararına vardığını biliyor muydunuz? • Sf 4

ZOR YILLARIN CESUR KADINLARI

1920'li yıllarda komünist olmak zordu. Kadın olmak da zordu. Bir de kadın komünistler vardı. Neslişah Başaran yazdı. • Sf 10

SOVYETLER KADINI ÖZGÜRLEŞTİRDİ

Sovyet iktidarının kadınların eşitliğine yönelik kararnameleleri Doğu Cumhuriyetleri'nde Sovyet iktidarının kurulması ile birlikte geçerlilik kazandı. Ancak bunların kabul ettirilmesi yine mücadelenin konusu olmuştur. Sovyet iktidarının kadınlara tanıdığı hakları kullanması tamamen Komünist Parti ve onun kadın kolları Jenotyeller'in muazzam mücadelesinin sonucudur. • Sf 3

2020 Türkiye'sinde fabrikalarda, atölyelerde, okullarda, hastanelerde, plazalarda, AVM'lerde, evlerde ve daha nice işyerinde güneşe hasret bırakılan, ancak asla haksızlıklara boyun eğmeyen tüm emekçi kadınlara sözümüz:

GÜNEŞLİ GÜNLER BİZİM OLACAK!

Ortaya çıktığı zamandan beri insanlığa şiddet ve sömürden başka bir şey sunmamış olan kapitalizm, geliştiğiçe daha iyiye gideceğini söyleyenleri yalancı çıkarıma devam ediyor. Bu yaşlı sistem, bugün işyerlerinde emekçilere dayattığı çalışma koşullarıyla, ilk günkü gözü dönmüşlüğünden hiçbir şey kaybetmediğini her an kanıtıyor. Öyle ki, emekçilerin işyerlerinde yaşadıkları hak gasplarını ihbar ettikleri ve bunlara karşı bir araya gelerek mücadele yöntemleri belirledikleri bir ağ olan Patronların Ensesindeyiz Dayanışma Ağı'na gelen ihbarlar, adeta Engels'in 1845 yılında yazdığı İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu eserinden kesitler içeriyor. İnsanların yönetenler ve yönetilenler olarak sınıflara ayrıldığı günden bu yana, hem ait oldukları sınıftan hem de kadın olmalarından kaynaklı çifte sömürüye maruz kalan emekçi kadınlar ise çok daha sarsıcı koşullarda çalışıyor.

Bugün, kapitalizmin hüküm sürdüğü her yerde emekçi kadınlar benzer sorunlarla karşılaşılıyor. Ortadoğu ve Asya ülkelerinin kadınlara yaşattığı vahşetin karşısına olanca "güleryüzlü"lükleriyle çıkarılan İskandinav ülkelerinde bile kadınlar işyerinde ayrımcılık, taciz ve tecavüzle savaşıyor.

Ne yazık ki, emekçi kadınlar için yaşamak demek olan "çalışma hakkı", örgütsüz bir işçi sınıfının yokluğunda "modernizmin anavatanı" İngiltere'de bile başlatılan "tradewives" (geleneksel ev kadınları) akımıyla burjuvazinin ev kadınlığı ve annelik savunuculuğuna terk edilebiliyor.

Ülkemizde ise emekçi kadınlar, işyerlerinde uzun çalışma saatleriyle güneşi göremeden çalışıyor; tehdit, baskı ve tacizlerle düşük ücretlere mahkum ediliyor. Geçinebilmek için katlandıkları fazla mesailerin ücretlerini alamadıkları gibi, haftanın birkaç günü "bugün iş yok" denilerek maaşlarından ücret kesintisi yapıyor. Tekstil, mağazacılık gibi sektörlerde üretim ve satış baskısıyla emekçilerin tuvalete gitmek için bile izin almak zorunda kaldıklarını biliyoruz. Ya da "masa başı iş" olarak tabir edilen, örneğin bankacılık sektöründe emekçilerin performans dayatmasına maruz bırakıldıklarına şahit oluyoruz. Çalışırken "kota" baskısıyla mobbinge anlamına gelen performans, patronlar isterse elverişli bir işten çıkarma "bahane"sine dönüşüyor. Bugün ister hizmet, isterse imalat olsun, hemen her sektörde çalışan kadınların, aynı kademedeki bir erkek çalışandan daha düşük ücret almaları ise yalnız ülkemizin değil kapitalist dünyanın bir gerçeği. Her ay açıklanan işsizlik verileri, işsizlikten en büyük payı alanın uzunca bir süredir kadın emekçiler olduğunu ortaya koyuyor. Böylece çalışırken türlü

haksızlıklar ile yoğun bir sömürü ve baskıya maruz bırakılan kadınlar, kriz dönemlerinde de kapının önüne ilk konulanlar oluyor. Bu işsizlik tehlikesi kadınları, kayıtdışı ve ciddi yaşamsal riskler de barındıran ücretli ev emekçiliği türünden güvencesiz işlere itiyor.

Tüm bunlar olurken, AKP iktidarının dinci-gerici politikalarıyla kadınlar, toplumsal yaşamda daha da zayıf düşürülüyor. AKP'li Cumhurbaşkanı ve bakanlar, "anne-çocuk-aile" üçgenine değinmeden kadının adını ağızlarına alamıyorlar. Bu da yetmezmiş gibi, kadınların daha kolay sömürülebilmelerinin önünü açan kadına şiddet olgusunda "Avrupa'dan daha iyi durumda olduğumuz" iddia edilebiliyor. Aksinde ısrar edenler "ülkeminin itibarını zedelemek isteyen kötü niyetliler" olarak paylanıyor. Özetle, bugün emekçi kadınların şiddet-sömürü-baskı ekseninde yaşadıkları, gerici-piyasa-siyaset üçlüsünün nasıl da birbirlerinden beslendiğini gözler önüne seriyor. Bu kısır döngüyü kırmanın kadını toplumsal yaşamın her alanında, yeni baştan eşit bir şekilde konumlandırmaktan başka bir yolu bulunmuyor.

Bugün, tekstil fabrikalarında ve özel okullarda işçi sınıfı partisinin uzattığı eli tutup ayağa kalkan kadınlar, bu döngünün kırılabileceğine olan umudumuzu güçlendiriyor. Haklarını almak için yaldızlı şirketlerin önünde yurttaşlara uğradıkları haksızlığı anlatan bu kadınlar, yeri geliyor özel okullarda iş bırakmanın en haklı örneklerini sergiliyor, yeri

geliyor direnişlerde en ön saflara geçerek arkadaşlarına kararlılık ve cesaret aşıyor.

Ve kapitalizmin hayallerini çaldığı bu kadınların zihinleri şimdilerde bambaşka bir düşünle meşgul. Bu düş; çocuk sahibi olmaktan çekinilmeyen, işyerinin mobbing, baskı, taciz, haksızlık değil, toplumsal fayda için üretmek anlamına geldiği ve tüm temel ihtiyaçların ücretsiz olarak karşılandığı bir ülkede yaşamak. Bu düş; ev kirası, ulaşım, fatura, geçim derdi gibi dertlerinin olmadığı, işten çıktıktan sonra "evde ne pişireceğim" diye değil işyerinin tiyatro topluluğunda "bu rolü nasıl canlandıracağız" diye düşünülen, karanlıkta başlayıp karanlıkta biten mesailerle güneşe hasret kalan günlere inat, parklarında, meydanlarında güneşin tadının doyasıya çıkarıldığı yarının Sosyalist Türkiye'si'nde geçiyor.

İşte bu düşü daha da yaygınlaştırmak ve yakınlaştırmak için bugün onun yanına, en çok ihtiyacımız olan şeyi, örgütlendiğimizde neler kazanabileceğimizi de yazmak gerekiyor. Dünden bize miras kalan mücadele deneyimlerinden öğrendiklerimize bugünün şiddete boyun eğmeyen kadınlarının ve "güneşi görmek" için sürdürülen ve hepimize umut olan kadın tekstil işçilerinin direnişlerinin öğrettiklerini ekleyeceğiz. Böylece mücadelemizi büyütecek ve büyük düşünme; sınıfsız ve sömürsüz bir ülkenin eşit ve özgür yurttaşları olmaya bir adım daha yaklaşacağız.

Sözümüz söz:

Güneşli günler bizim olacak.
Yaşasın 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü!

8 MART KUTLU OLSUN!

“8 Mart, sosyalist kadınların iradesiyle emekçi sınıfın kadınlarına adanan bir gündür. Yazdığı tarih bakımından bir kutlama günüdür, ancak bu kutlama yalnızca geçmişe değil geleceğe de bakar. Kadınların kadınlığının, çiçekliğinin, cefakarlığının ya da vefakarlığının değil, insanca yaşam için verdikleri mücadelenin kutlamasıdır.”

EKİN BULUT

8 Mart'ların bugün bir alışveriş ve hediye düzenbazlığı, çiçekli mesajlar furyası, cefakar kadın ya da vefakar anne resimleri ile kutlandığına bakmayın. Uluslararası emekçi kadınlar günü, geçtiğimiz yüzyılda düzenin emekçi kadınlara karşı işlettiği çifte sömürüyü bitirmek için yola çıkan dünyanın sosyalist kadınlarının, mücadelelerini büyütme için belirledikleri gündür. Eksiği var fazlası yok. 8 Mart bu düzeni değiştirmek için en zor koşullarda bile mücadeleden vazgeçmeyen sosyalist kadınların mirasıdır. Emekçi kadınların

eşitlik ve özgürlük mücadelesinin her geçen yıl daha da güçlenebilmesi için koyulan bir eşittir. Bu yüzden, 8 Mart'ı patronların göz boyamak için karanfil dağıttığı bir gün olarak kabul edemeyiz. Çünkü 8 Mart, Rus Komünist Kollontay'ın dediği gibi, emekçi kadınların gücünü ve örgütlülüğünü yeniden değerlendirdiği, uluslararası dayanışma günüdür.

Dönemin en yakıcı konusu olan kadınlara oy hakkı verilmesi mücadelesini de sosyalizm mücadelesi içerisine alan sosyalist kadınlar, kapitalizmin ağır çalışma ve yaşam koşullarına karşı uluslararası bir mücadele başlattılar. ABD'nin sosyalist kadınlarının ulusal bir kadın günü belirleme kararından son-

ra, 1910 yılında yapılan İkinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda uluslararası bir kadınlar günü belirlenmesi kararı alındı. Bu karara göre her yıl, her ülkede, aynı günde “kadınlara oy hakkı sosyalizm mücadelesinde gücümüzü birleştirecek” sloganıyla kadınlar günü kutlanacaktı.

1910'ların giderek insanlık dışı bir hal alan yaşam koşullarının ardından bir de emperyalist savaşın patlak vermesi, açlık ve ölümleri hızla arttırıyordu. Tam da böyle bir zamanda, Sosyalist Devrimi'ne çok yaklaşmakta olan Rusya'da, 1917 yılının 8 Mart'ında, fabrikalardan ve ekmek kuyruklarından çıkıp sokaklarda “ekmek” ve “barış”

talebini haykıran kadınlar, büyük bir dönüşümün fitilini ateşlediler. 1917'nin Uluslararası Kadınlar günü, Büyük Ekim Devrimi ile taçlanacak olan Şubat Devrimi'nin kaynağı olarak tarihe geçti.

8 Mart, sosyalist kadınların iradesiyle emekçi sınıfın kadınlarına adanan bir gündür. Yazdığı tarih bakımından bir kutlama günüdür, ancak bu kutlama yalnızca geçmişe değil geleceğe de bakar. Kadınların kadınlığının, çiçekliğinin, cefakarlığının ya da vefakarlığının değil, insanca yaşam için verdikleri mücadelenin kutlamasıdır.

Gerçek eşitlik ve özgürlük mücadelemizin 8 Mart'ı kutlu olsun.

SOVYETLER KADINI ÖZGÜRLEŞTİRDİ

Sosyalizmin inşa mücadelesinin en çarpıcı şekilde kendini gösterdiği alan kuşkusuz Doğu halklarının kadınlarıdır.

Sovyet iktidarının kadınların eşitliğine yönelik kararları Doğu Cumhuri-

yetleri'nde Sovyet iktidarının kurulması ile birlikte geçerlilik kazandı. Ancak bunların kabul edilmesinde pek çok zorluk yaşanmış ve hayat bulması yine mücadelenin konusu olmuştur. Sovyet

iktidarının kadınlara tanıdığı hakları kullanması tamamen Komünist Parti ve onun kadın kolları Jenotyeller'in muazzam mücadelesinin sonucudur.

Devrim öncesi bölgedeki hakim dinci gericiliğe göre kadın, ahlaksal bakımdan tutarsız, sadakati için özel önlemler alınması gereken ve baştan çıkarıp erkeği günaha sevk eden bir mahlukat olarak kabul ediliyordu.

Bu anlayış kadını toplumdan soyutlayıp kilit altına almayı ve çarşafa sokmayı getiriyordu. Hatta Özbekistan ve Tacikistan'da peçe zorunluuydu.

Peki Komünistler ne yaptı? Jenotyeller, Doğunun kadınlarını yeni kazanılmış haklar temelinde aydınlatmak için özel yöntemler, farklı yaklaşımlar geliştirmek yoluna gittiler. Siyasi ve kültürel

olarak bölgedeki kadınları eğiterek, gericiğin karşısında kurtuluş mücadelelerini kendi ellerine alabilecek kadınlar yetiştirdiler.

8 Mart 1926'de yapılan 'Kahrolsun Çadra ve Parança' mitinginde büyük bir coşku ile çarşaflarını yakan kadınlardan 300'ü köylerinde mollalarca katledildi.

Sorun uzun ve örgütlü mücadele sürecinin sonunda üretime çekilen ve toplumsallaşan kadınların çarşafı tamamen atması ile çözüldü.

1930'lu yıllarda, sanayileşme ve tarımda kolektifleştirme girişimleri, eğitim ağının yaygınlaşması, mollaların ve yerli gericilerin halk üzerindeki etkisinin ortadan kalkması ile yeni nesiller için çarşaf-la birlikte gericiğin kadın üzerindeki baskısı da tarihe gömüldü.

TOPLUMCU ANAYASANIN KADIN İLE İLGİLİ MADDELERİ

Madde 71- Kadın ile erkek arasında toplumsal etkinlik ve toplumsal roller açısından tarihsel süreç içinde ortaya çıkmış ayırım ve çelişkilerin yok edilmesi zorunludur. Bu zorunluluğun ürünü olan yasalarla güvenceye alınan kadın haklarının yaşamın bütün alanlarında gerçek ve kalıcı kazanımlara dönüşmesi doğrultusunda mücadele etmek, cinselliğin kadını aşağılayıcı roller edinmesine ve kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığa karşı durmak, bütün toplumun sorumluluğundadır.

Madde 72- Kadının ev işlerine ve çocuk bakımına bağımlılığının nedeni olan cinsiyet farklılığına dayalı işbölümü bütün toplumsal ve ideolojik yönleriyle tasfiye edilir. Bu doğrultuda, yemek, temizlik ve çocuk bakımı gibi yükler, her türlü kolektif olarak seferber edilerek toplumun bütünü tarafından üstlenilir.

Madde 73- Kadınların siyasi ve kültürel yaşama etkin ve yaygın biçimde katılmaları teşvik edilir ve bu doğrultuda her tür örgütsel olarak yaratılır.

Madde 74- Ailenin sevgi temelinde gönüllü bir birlikteliğe dönüşmesi, başlı başına bir amaç oluşunun yanı sıra, kadın haklarının geliştirilmesi bakımından da önemlidir ve bu sorun hem yasal düzenlemelerin hem de toplumsal-kültürel bir mücadelenin konusu olarak ele alınır.

Madde 75- Çocukların bakımı, beslenmesi, sağlıklı bireyler olarak gelişimi ve eğitimi, devletin güvencesi altındadır.

Uzaya çıkan ilk kadın kozmonot Valentina Tershkova

GERİCİLİĞİN CUMHURİYET VE KADIN DÜŞMANLIĞI

Cumhuriyetin kadınları için kazanım denilince ilk akla gelen seçme ve seçilme hakkının 1934'te verilmesi olarak görülse de günlük yaşantıya müdahale anlamında daha etkili olan başlık Medeni Kanun'un kabulüdür. 1926. Evet ailenin reisi hâlâ kocadır, koca kadının çalışmasına izin vermeyebilir ancak ilerleme oldukça büyüktür. Artık babasından kalan mirası almayı, çocuklarının velisi olmayı istemediği kocadan boşanmayı isteyebilir. Yasa bunları sağlar.

Kadın zevce olmanın dışında bir tanıma kavuşmuş ve yurttaş olmuştur. Bu da ülkedeki tüm yurttaşların eşitliğine giden yolda kesinlikle tarihsel bir ilerlemedir.

Cumhuriyet mutlak din dışı yapıyla kadınları erkeklerle eşit akıl ve ehliyet sahibi görmeyen gerici kuralları hükümsüz kılmıştır

Ancak kadının toplum içerisindeki yeri, dini kuralları ile belirlenmenin ötesine geçip kapitalizmin sınırlarını çizdiği yeni bir forma kavuşmuştur.

Bu bir tercihti. “Muasır medeniyetler” seviyesine erişmek için bir tercihti. Evet kimi kadınlar için vitrin olmak demektir. Ancak sahiplendiğimiz tarihsel bir ilerlemedir.

Gerileyen Türkiye'de kadın için değişen Cumhuriyet resepsiyonunda ev sahibinin türbanlı olması, artık vals yapılmaması değil. Asıl değişen artık kız çocuklarından doktor olmayı, öğretmen olmayı değil, cennete gitmek için cihat eden erkeklere hizmet etmeyi bekleyenlerin hükmünün sürüyor olması.

8 Mart neden ve nasıl örgütlendi?

Ve büyük 1917 yılı geldi. Açlık, soğuk ve savaş mahkemeleri, Rusyalı işçi ve köylü kadınların sabrını taşırmıştı. 1917 8 Mart'ında (23 Şubat), Emekçi Kadınlar Günü'nde, kimisi işçi kimisi asker eşi kadınlar "Çocuklarımız için ekmek" ve "Kocalarımız siperlerden geri dönsün" talepleriyle cesurca Petrograd sokaklarına çıktılar. Bu belirleyici bir an oldu; emekçi kadınların protestoları öylesine bir tehdit oluşturmuştu ki Çar'ın kolluk güçleri ayaklananlara karşı her zamanki önlemleri almaya cesaret edemediler, halkın öfkesine şaşkınlıkla bakakaldılar. 1917 Emekçi Kadınlar Günü tarihte unutulmaz bir ana dönüştü. Rus kadınlar o gün proleter devrimin meşalesini yükseltip dünyayı ateşe verdiler. Şubat Devrimi işte o gün başladı.

ALEKSANDRA KOLLONTAY

ÇEVİRİ: EREN KARACA

(Aleksandra Kollontay'ın 1920 yılında yazdığı yazı, 08 Mart 2019 Tarihinde soL Haber Portalı'nda yayımlanmıştır.)

Kadınlar Günü ya da Emekçi Kadınlar Günü, uluslararası bir dayanışma günüdür; proleter kadınların gücünü ve örgütlülüğünü yeniden değerlendirme günüdür.

MİLİTAN BİR KUTLAMA

Ancak yalnız kadınlara özgü bir gün değildir. 8 Mart, işçiler ve köylüler, tüm Rus işçileri ve tüm dünya işçileri için tarihi ve unutulmaz bir gündür. 1917 yılında bugün, büyük Şubat devrimi gerçekleşti. Bu devrimi başlatan Petrograd'ın işçi kadınlarıydı; Çar ve ortaklarına muhalefet bayrağını kaldırmaya ilk karar verenler onlardı. Bu yüzden emekçi kadınların günü bizim için çifte kutlamadır.

Peki eğer bugün tüm proletarya için bir bayram ise neden "Kadınlar Günü" diyoruz? Neden kadın işçilere ve köylülere yönelik özel kutlamalar ve toplantılar düzenliyoruz? Bu durum işçi sınıfının dayanışmasını ve birliğini bozmaz mı? Bu soruları cevaplamak için, Kadın Günü'nün nasıl gerçekleştiğini ve hangi amaçla örgütlendiğini geçmişe giderek anlamak zorundayız.

NEDEN VE NASIL ÖRGÜTLENDİ?

Kısa bir zaman önce, yani on yıl önce, kadınların eşitliği sorunu ve kadınların erkeklerle birlikte siyasete katılıp katılamayacağı

sorusu ateşli bir şekilde tartışılıyordu. Tüm kapitalist ülkelerin işçi sınıfları, işçi kadınların hakları için mücadele etti. Burjuvazi bu hakları kabul etmek istemedi. İşçi sınıfının parlamentodaki ağırlığını güçlendirmek burjuvazinin çıkarına değildi; her ülkede işçi kadınlara hak tanıyan yasaların kabul edilmesini engellediler.

Kuzey Amerika'daki sosyalistler, oy hakkı taleplerinde ısrarcıydılar. ABD'nin kadın sosyalistleri 28 Şubat 1909'da, emekçi kadınlar için siyasi haklar talep ederek, tüm ülke genelinde büyük gösteriler ve toplantılar düzenlediler. Bu gün, ilk "Kadın Günü" oldu. Bir kadın günü örgütlenme girişimi Amerika'nın emekçi kadınlarına aittir.

1910'da, İkinci Uluslararası Emekçi Kadınlar Konferansı'nda Clara Zetkin, Uluslararası Emekçi Kadınlar Günü belirleme konusunu gündeme getirdi. Konferans, her yıl, her ülkede, aynı günde "kadınlar için oy hakkı sosyalizm mücadelesinde gücümüzü birleştirecek" sloganı altında bir "Kadınlar Günü" kutlanması gerektiği kararına vardı.

Bu yıllarda, parlamentonun daha demokratik hale getirilmesi ve oy hakkının genişletilmesi ve oy hakkının kadınlara da verilmesi sorunu çok önemli bir konuydu. Birinci dünya savaşından önce bile, işçiler Rusya hariç tüm burjuva ülkelerde oy kullanma hakkına sahipti. Yalnızca akli dengesi yerinde olmayanlar ve kadınlar bu hakka sahip değildi. Ancak aynı zamanda, kapitalizmin acı gerçekleri kadınların ülke ekonomisine katılımını gerektiriyordu. Her yıl fabrikalarda ve atölyelerde ya da hizmetçi ve gündelikçi olarak

çalışmak zorunda kalan kadın sayısında artış oluyordu. Kadınlar erkeklerle birlikte çalışıyordu ve ülkenin zenginliği kadınların eline geçiyordu. Ancak kadınlar oy kullanma hakkından mahrumdu.

Ancak savaştan önceki son yıllarda, fiyatlardaki artış en barışçıl ev kadınların bile siyasete ilgi duymasına ve burjuvazinin yağma ekonomisine karşı yüksek sesle protestoya katılmalarına neden oldu. "Ev kadınları ayaklanmaları" gittikçe sıklaştı ve Avusturya, İngiltere, Fransa ve Almanya'da farklı zamanlarda alevlendi.

Çalışan kadınlar pazardaki tezgahları kırmanın ya da tüccarı tehdit etmenin yeterli olmadığını anladılar: Bu tür bir eylemin yaşam maliyetini düşürmediğini fark etmişlerdi. Hükümetin politikasını değiştirmek zorundalardı. Ve bunu başarmak için işçi sınıfı, oy hakkının genişletildiğini görmek zorundaydı.

Çalışan kadınların oy kullanması için bir mücadele biçimi olarak her ülkede bir Kadın Günü olması kararlaştırıldı. Bu gün, ortak hedeflere yönelik mücadelede uluslararası dayanışma günü ve sosyalizm başlığı altında emekçi kadınların örgütlü gücünü yeniden gözden geçirme günü olacaktı.

İLK ULUSLARARASI KADINLAR GÜNÜ

İkinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Kongresinde alınan karar kağıt üzerinde bırakılmadı. İlk Uluslararası Kadınlar Günü'nün 19 Mart 1911'de yapılmasına karar verildi.

Bu öylesine seçilmiş bir tarih değildi. Alman yoldaşlarımız bugünü Alman proletaryası için tarihi öneme sahip bir gün olduğu için seçtiler. 1848 devrim yılının 19 Mart günü, Prusya kralı silahlanmış halkın gücünü ilk kez tanımış, proleter bir ayaklanma tehdidi karşısında boyun eğmişti. Verdiği ama sonrasında asla tutmadığı sözler arasında, kadınların oy hakkının tanınması da vardı. (...)

İlk Uluslararası Kadınlar Günü, 1911 yılında gerçekleşti. Emekçi Kadınlar Günü'nde Almanya ve Avusturya köpürüp coşan bir kadınlar denizi oldu. Her yerde toplantılar organize edilmişti, kü-

çük kasabalarda ve hatta köylerde bile kadınlar salonları o kadar çok doldurmuşlardı ki erkek işçilerden yerlerini kadınlara vermeleri istendi.

Bu emekçi kadınların ilk militan gösterisiydi. Erkekler bir değişiklik yapıp çocuklarıyla birlikte evde kaldılar ve eşleri, evden çıkmayan o kadınlar toplantılara gitti. 30 bin kişinin yer aldığı en büyük sokak gösterilerinde polis göstericilerin pankartlarını kaldırmaya çalıştı; kadın işçiler direndi. Ardından gelen itiş kakaışta mecliste sosyalist temsilcilerin sayesinde kan dökülmesi engellendi.

1913'te Uluslararası Kadınlar Günü 8 Mart olarak değiştirildi. Bugün, emekçi kadınların militan günü olarak kaldı. (...)

EMPERYALİST SAVAŞTA ULUSLARARASI KADINLAR GÜNÜ

Birinci Dünya Savaşı başlamıştı. Her ülkede işçi sınıfı savaşın kanyla boyanmıştı. 1915 ve 1916'da 'Emekçi Kadınlar Günü' yurtdışında zayıf geçti -Rus Bolşevik Parti'nin görüşlerini paylaşan sol kanattaki sosyalist kadınlar 8 Mart'ı emekçi kadınların savaş karşıtı bir gösterisine dönüştürmeye çalıştılar. Ancak Almanya'da ve diğer ülkelerde sosyalist partiye ihanet edenler, sosyalist kadınların toplantılar örgütlemesine izin

vermeyeceklerdi; emekçi kadınların, burjuvaziye karşı uluslararası dayanışma güçlerini göstermek için düzenledikleri etkinliklere katılacak olan sosyalist kadınlara pasaport verilmedi, kadınların tarafsız ülkelere girişi engellendi.

1915'te Kadınlar Günü'nde uluslararası bir gösteri düzenleyebilen tek ülke Norveç'ti. Rusya'dan ve tarafsız ülkelere temsilciler de gösteriye katıldı. Çarlık iktidarı ve silahlı makinesi yüzünden Rusya'da bir Kadınlar Günü örgütlemek düşünülüyordu.

Ve büyük 1917 yılı geldi. Açlık, soğuk ve savaş mahkemeleri, Rusyalı işçi ve köylü kadınların sabrını taşırmıştı. 1917 8 Mart'ında (23 Şubat), Emekçi Kadınlar Günü'nde, kimisi işçi kimisi asker eşi kadınlar "Çocuklarımız için ekmek" ve "Kocalarımız siperlerden geri dönsün" talepleriyle cesurca Petrograd sokaklarına çıktılar. Bu belirleyici bir an oldu; emekçi kadınların protestoları öylesine bir tehdit oluşturmuştu ki Çar'ın kolluk güçleri ayaklananlara karşı her zamanki önlemleri almaya cesaret edemediler, halkın öfkesine şaşkınlıkla bakakaldılar.

1917 Emekçi Kadınlar Günü tarihte unutulmaz bir ana dönüştü. Rus kadınlar o gün proleter devrimin meşalesini yükseltip dünyayı ateşe verdiler. Şubat Devrimi işte o gün başladı.

ALEKSANDRA MİHAYİLOVNA KOLLONTAY KİMDİR?

31 Mart 1872-9 Mart 1952 tarihleri arasında yaşayan Kollontay kentsoylu, zengin bir ailenin çocuğu olarak St. Petersburg'da dünyaya geldi. Ailesinin beklentilerinin aksine işçi sınıfının mücadelesi ile ilgilenen ve ilk gençlik yıllarında Marks ve Engels'in eserleri ile tanışan Kollontay, genç yaşta yaptığı evliliğini sonlandırarak ekonomi eğitimi almak üzere Zürih'e gitti. 1899 yılında 27 yaşındayken Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ne katıldı. Ka-

dınların mücadelesiyle yakından ilgili olan Kollontay 1905 Devrimi sırasında şöyle demişti:

"Kargaşa ve grev zamanında, mazlum, çekingen ve haklarından yoksun olan proleter kadın bir anda serpilir ve dimdik durmayı öğrenir."

Rusya'da sınıf mücadelesi üzerine yazdığı yazılar nedeniyle 1908'de Almanya'ya sürgüne gitmek zorunda kaldı.

Kollontay işçi kadın örgütlerinin

temellerini atan ilk sosyalistlerden biridir. 1917'de Petrograd Sovyeti Yürütme Komitesi'ne seçildi. Ekim Devrimi sırasında Bolşevik Parti'nin merkez komitesinde yer alıyordu. Devrimden sonra Sovyetler'in ilk sağlık komiseri oldu. 1918'de aile yasalarının hazırlanmasında etkin bir rol oynadı. 1922 yılından itibaren çeşitli ülkelerde Sovyetler Birliği büyükelçisi ve diplomat olarak görev yapan Kollontay aynı zamanda dünyanın ilk kadın elçisiydi.

Kadınlar kapitalizmle kavgalıdır

Tarih ilerlemek ve insanlık daha iyisine kavuşmak zorunda. Kapitalizm ise bir bütün olarak gerici çağımızda. Sadece neden olduğu kadına yönelik şiddet yüzünden, ne giyeceğimize ya da doğurup doğurmayacağımıza karıştığından değil, bir bütün olarak toplumsal hayatın ve üretimin gelişmesine izin vermediğinden gerici. Ve kadınların mücadelesinin amacı artık erkeğin haklarına sahip olmak ya da statüsüne ulaşmak değil yüzyıl önceki gibi. Kaldı ki kim ister sömürde, işsizlikte, açlıkta eşitlenmeyi? Çok daha fazlasını istiyoruz biz, kadın, erkek, hepimiz için.

AYÇA İŞİL

KAPİTALİZMİN KADINLARLA DERDİ NE?

Cinsiyetçilik ve ayrımcılık kapitalizmin buluşu değil. Bin yıllar önceden başlıyor cinsiyete dayalı işbölümü ve sınıflı toplumların tarihi. Artık ürünün ve maddi zenginliklerin artması ile yüzyıllar içerisinde aile ve mülkiyet ilişkileri değişiyor. Bununla ilişkili olarak kadının toplumsal statüsü de. Kapitalizm üretim alanı ev ve çevresi olan kadını evden çıkarıyor ve proleterleştiriyor ama kadının toplumsal değeri artmıyor. Önce ev işlerinin uzantısı işlerde yararlanılıyor kadın emeğinden, sonra artan iş gücü gereksinimi karşılamak için büyük çaplı fabrikalarda. Değişen üretim biçiminin cinsiyete dayalı iş bölümünde yarattığı dönüşümler, kadınlara uygulanan yeni baskı biçimlerinde etkili oluyor.

Bugün özellikle kadın emeğinin daha fazla tercih edildiği sektörler var; tekstil, bankacılık ve sağlık sektörü gibi. Kadınlar bu sektörlerde kimi zaman ince el maharetleri ve fiziksel özellikleri, kimi zamansa "ağırbaşlılıkları" ve "sabırları" nedeniyle tercih ediliyor. Daha düşük ücretlere çalışan, yedek işsiz ordusunu genişleten, gerektiğinde "asıl işi evdedir" denilerek eve gönderilen kadın işgücü, sermaye sınıfının için vazgeçilmez artık. Her ne kadar bazı işlerin kadınlar için uygun olmadığı iktidar sahipleri tarafından zaman zaman dile getirilse de, kadının hiç olmadığı bir sektörden bahsetmek pek mümkün görünmüyor.

Yine de kapitalizm ne yapsa kadınları kapsayamıyor. Hemen hemen üretimin tüm evrelerinin otomatize edildiği ileri kapitalist ülkelerde bile bazı mühendislik dallarında, inşaat, savunma vb. sektörlerde çalışan kadınların oranı %10'ları bile bulamıyor. Ya da ileri derecede kalifikasyonlarına rağmen aynı iş için kadınlara erkeklerden daha düşük ücretler veren dünyaca ünlü şirketler,

devletler bulunuyor. "Demokratik hakları ve özgürlükleri" ile övünen AB ülkelerinde tam zamanlı kadın işçilerin ücretleri tam zamanlı erkek işçilerin ücretlerinin ancak %70-80'i kadar örneğin. Kadınların önemli bir bölümü ise "aile dostu" olduğu iddiasıyla yarı zamanlı işlere yönlendiriliyor. Özellikle kadın işgücü istihdamını artırmayı hedefleyen, evden ve esnek çalışmayı teşvik eden yasalar, yönetmelikler çıkarılıyor. Oysa buradaki temel hedefi, kadın istihdamı değil sömürü oranlarını gizlice artırmak oluşturuyor. Varlığını eşitsizliklere borçlu kapitalizmin derdi başından beri aynı; daha çok kar etmek için daha ucuz çalıştırmak, hileli istatistikler ve istihdam rakamları ile yalan dünyalar sunarak kendini sağlama almak.

PEKİ YA KADINLARIN KAPİTALİZMLE DERDİ?

Evet, bundan yüz, yüz elli yıl önce kadınların büyük mücadelelerle kazandıkları pek çok medeni ve siyasi hakta sahibiz bugün. Hatta 20. yüzyılda sosyalizmin yaygınlığı, çoğu kapitalist ülkede kadınların çalışma koşulları ve gündelik hayatlarında -şimdilerde geri alınmış olsa da- önemli iyileşmeler yapılmasını da sağladı. Ama artık kapitalizmin kadınlara vadedebileceği hiçbir şey yok. Siyaset yapma hakkı, boşanma hakkı, doğum ve emzirme izinleri, sınırlı gece çalışma vardiyası, bunlar bir yere kadar. Kapitalizm bir dönem mücadeleyle ondan kopardıklarımızı fazlasıyla geriye alıyor, üstelik de verdiklerinin çoğu yalan. Siyaseti profesyonellerin işi haline getiren burjuva siyasetinde kadınların ağırlığı artsa ne değişir dünyada, ya da kadınların hayatında? Boşanmak isteyen kadın işsiz, evsiz ve hatta yaşam güvencesiz kalıyorsa nasıl boşanabilir? Süt izni kullanması durumunda sadece şefi ve müdürü tarafından uygulanacak mobbing ile değil, iş yükünün aktarılacağı iş arkadaşlarına karşı mahcubiyet ile nasıl başa çıkar?

Tarih ilerlemek ve insanlık daha iyisine kavuşmak zorunda. Kapitalizm ise bir bütün olarak gerici çağımızda. Sadece neden olduğu kadına yönelik şiddet yüzünden, ne giyeceğimize ya da doğurup doğurmayacağımıza karıştığından değil, bir bütün olarak toplumsal hayatın ve üretimin gelişmesine izin vermediğinden gerici kapitalizm. Ve kadınların

mücadelesinin amacı artık erkeğin haklarına sahip olmak ya da statüsüne ulaşmak değil yüzyıl önceki gibi. Kaldı ki kim ister sömürde, işsizlikte, açlıkta eşitlenmeyi? Çok daha fazlasını istiyoruz biz, kadın ve erkek, hepimiz için.

Güncel taleplerimiz elbette önemlidir. Ödenmeyen ücretlerimizi ya da elimizden alınan işimizi geri istemek, mobbing ile kullanılmayan süt iznimizi rahatlıkla kullanmak, eşit işe eşit ücret talep etmek. Kadın cinayeti faillerinin cezalandırılmasını istemek, üreme sağlığımızın ücretsiz ve kamusal bir hizmet olarak sağlanmasını talep etmek. Karma ve laik bir eğitim alabilmek, iş ararken zorlanmayacağımız değil, ilgili ve yetenekli olduğumuz alanlara yönlenebilmek, iş görüşmesinde gebelik planlayıp planlamadığımızı sordurtmamak. Tüm bunlar için mücadele emekçi kadınları buluşturur, dayanışma örgütlememizi sağlar, hatta kimi kazanımlar elde etmemizi de. Ama en önemlisi kapitalist sınıfa karşı bizi birleştirmesidir. Güncel taleplerimiz kapitalizmin sömürsünü görünür kılacak ve işçi sınıfı mücadelesini güçlendirecek bir

tarz ile örülmelidir.

Bu yüzden burjuva kurumlarıdaki kadın temsiliyeti, seçimlerdeki cinsiyet kotaları, kadınlara sağlanan mikrokredi ve teşvikler yer alamaz bizim mücadele programımızda. Ya da kadına yönelik şiddetle mücadeleyi sınıfsal bağlamından kopararak baş düşmanı erkekler olarak tarif etmeyiz. Çünkü kapitalizmin yıkılması hedefinden uzaklaşan her çaba sermaye sınıfının iktidarına hizmet eder. Bu noktada mücadelemiz, kadınlara özgürlük ve eşitlik arayışlarını sınıf eksenine oturtmak ve bu şekilde burjuvazinin aşağısı edilmesinde etkin bir rol oynamaktır.

Artık geleneksel aile ve cinsiyet rollerini kutsayan, kadının doğurganlığını miras hukukunun güvencesi olarak gören bu düzene köle olacak nesiller üretmenin değil, nesillerin insanca yaşayabileceği bir dünya yaratmanın zamanıdır. Aklımızla ve bedenimizle özgürleşebilmenin yolu bize yalan umutlar bile vadedemeyen kapitalizmin yıkılması ve ürettiğimiz ürüne yabancılaşmadığımız, eşitlikçi ve özgürlükçü bir toplumun kurulmasını hedefleyen işçi sınıfı iktidarının kurulmasıdır.

KADINLAR DEĞİL FAŞİZM YENİLECEK

Nazi Almanyası ve AKP'nin kadına dair politikaları, neredeyse birbirinin aynı. Ancak bu benzerlik bu kadarla kalmayacak. Kadın düşmanlıkları gibi, sonuçları da aynı olacak.

Hitler'in, Nazi Almanyası'nda kadınların rolünün ne olduğuna dair, oldukça net bir fikri vardı.

Kadınlar kiliseye gitmeli, çocuk doğurmalı ve evdeki görevlerini eksiksiz yerine getirmeli; yani hayatlarını 2K'ya göre şekillendirmeliydi: Kinder (çocuklar) ve Küche (mutfak). Evliliği Özendirme Yasası kapsamında yeni evlenen çiftlere bin mark kredi

verilen Nazi Almanyası'nda, doğan her yeni çocuk için, bu kredinin 250 markı çiftlere hibe ediliyordu. Naziler, evli çiftlerin en az dört çocuk sahibi olmasını zorunlu kılan bir yasa çıkarmayı bile düşünmüş, ancak en az dört çocuk doğuran ve bu çocukları yetiştiren kadınlara Mutterehrenkreuz (Annelik Onur Hacı) adlı devlet nişanını vermekle yetinmişlerdi. Bir yerlerden tanıdık geliyor değil mi?

"Yeni Türkiye'de de kadından istenen, "evinin kadını, çocuklarının anası" olmasıydı. "En az üç çocuk" talebinin, iktidarın neredeyse resmi nüfus planlama mottosu olduğu Türkiye'nin Nazi Almanyası'ndan tek eksiği, şimdilik annelik madalyası dağıtmıyor olması.

Bu ülkenin direnen kadınları, AKP ve Nazi Almanyası arasındaki benzerliği bu kadarla bırakmayacak. Mevcut iktidarın gerici ve erkek egemen politikalar konusunda örnek aldığı Nazi Almanyası'nın sonu malum. AKP'nin de Nazilerden fazlası, eksiği olmayacak; sonuçları direnen kadınların elinden gelecek.

“Çalışma saatlerinin az olmasını isterdim, çocuklarıma ve kendime daha çok vakit ayırabilmek isterdim... Yaşamayı seviyorum, çalışmayı da. Ama uzun süreli çalışmak beni çalışmaktan soğutuyor, sık sık hastalanıyorsun... İşyerinde sinema, tiyatro, müzik, kitap okuma; herhangi bir sanat dalıyla ilgili atölyeler olsun isterdim. Diyelim ki hepimiz bir yerde çalışıyoruz. İş bitimi bizim kendi aramızda ürettiğimiz bir komiteyi toplayıp da bir sanat yapmak, topluca üretmek isterdim. Tatil özlemimiz büyük bizim, biz tatil yapamıyoruz. Biz mevsimlerin değiştiğini bile fark etmiyoruz. Biz güneşi görmüyoruz... Bizim direnişimiz insanlara cesaret verdi, arkası çorap söküğü gibi gelecek. Şimdiden kimi işyerlerinde patronlar kendilerine çeki düzen vermeye başladılar. Biz yumruğumuzu büyütürsek daha da çok şey değişecek.”

Direnişleriyle umut olan kadın tekstil işçileri anlatıyor...

RÖPORTAJ: İZMİR-ÇİĞLİ

Sizleri P.E. Ağı ile birlikte yürüttüğünüz mücadele ile tanıdık pek çoğumuz. Kimi zaman kapatılmış olan fabrikamızın önünde, kimi zaman da ürettiğiniz ürünleri satan büyük mağazaların önünde hakkınızı ararken gördük. Süreç bu noktaya nasıl geldi, dilerseniz oradan başlayalım...

Ulviye Uludağ (Simo Tekstil İşçisi): Yaklaşık 500 kişinin çalıştığı bir firmaydık, bir yılda 500 kişiyi işten çıkara çıkara 250'ye indirdi. Üretim çok iyi giderken, patron bir gün geldi ve “On beş gün sonra küçülmeye gideceğiz, kendinize iş arayın” dedi. Ve on gün sonra, yani biz son yüklemeyi de yaptıktan sonra patron sırta sırta “Arkadaşlar fabrikayı kapatıyoruz, herhangi bir ödeme yapamayacağım, gidin beni mahkemeye verin” dedi. Biz bir anda yüzlerce kişi maaşlarımızı bile alamadan işsiz ortada kalmakla kaldık ve o gülmüyordu. Hakkımızı alamayacağımızdan çok emindi. Bu benim için kırılma noktası oldu. Sonra bir doktor arkadaşımıza bu olayı anlattım ne yapabilirim diye ve P.E. Ağı ile tanıştırdı beni. Mücadele etmekten başka çaremiz yok. Şartlarımız değişmedi, yine aynı sistemde benzer koşullarda çalış-

yoruz. Bunun üzerine bir çıkış yolu aradık ve P.E. Ağı'yla tanıştık. Onlarla birlikte mücadele ettik ve 32 gün sonunda alacağımızı aldık. Bu mücadelemiz pek çok işçiye örnek oldu. Çelik Nakış'taki arkadaşlarla bu mücadelemiz sayesinde tanıştık. Bizden sonra kapanan başka firmalar oldu, ve patronları bizim gibi direnişe geçmesinler diye işçilerle hemen anlaştı.

Nazife Yemenoğlu (Çelik Nakış İşçisi): Çok genç olmamam nedeniyle “Bu yaştan sonra başka nerede çalışabilirim?” diye düşünerek pek çok şeye katlandım. Patron son zamanlarda işlerin iyi gitmediğini söylüyordu. Bir gün herkesi topladı, “Arkadaşlar makinaları satacağım, nakışı kapatacağım, herkesin ücretini ödeyeceğim. Baskıya geçmek isteyen geçsin, ayrılmak isteyen ayrılın. İhbar hariç kıdemlerinizi ödeyeceğim” diye söz verdi. Ben birkaç arkadaşla birlikte baskıya geçtim, çünkü birkaç sonra emekli olacaktım. Ayrılan arkadaşlar ayrıldı, biz baskıdaki diğer elemanlarla birlikte çalışmaya devam ettik ama üç buçuk ay boyunca maaşımız ödenmedi. O süreçte, birkaç gün gelip bizim makinelerimizi kullanan Cesur diye bir arkadaşla tanışmıştım. 20 Aralık gecesi fabrikanın kapatıldığını öğrenince Cesur'u aradım. O beni Ulviye ile

tanıştırdı. Ulviye, beni P.E. Ağı ile tanıştırdı; bu konuda ona minnettarım. Sonra ben kendi arkadaşlarımı topladım ve hep birlikte bir toplantı yaptık, eylem kararı aldık, mücadele ettik ve haklarımızın bir kısmını aldık. Ama nakış bölümündeki arkadaşların hala alacağı var, onlarla birlikte mücadele etmeye devam ediyoruz. Böyle kalmayacak, direnişe devam...

Gülistan Vurgun (Simo Tekstil İşçisi): Daha önce çalıştığım işyerinde 3 aylık maaşım, 4,5 yıllık tazminatı, 10 aylık mesaim kalmıştı, dava yoluna başvurmuştum ve alamamıştım. Bu kez de örgütlü mücadele yolunu denemek istedim ve kazandım.

Tekstil sektöründe çalışanların maruz kaldıkları sömürü ve mobbingi her zaman işitiyoruz. Yıllarca bu sektörde çalışan kadın emekçi olarak sizlerden de dinleyelim, neler yaşadınız?

Gülistan Vurgun (Simo Tekstil İşçisi): Ben altı yıl önce Ezgi Tekstil'de çalıştım. Bir gün arkadaşımın karnı ağrıdığı için izin istemişti, izin verilmedi ve akşama doğru çalışırken apandisti patladı. Yine doğum sancısı olan bir arkadaşım izin istedi, bir şey yoktur diye izin vermediler ve akşamına doğum

yaptı. Doğuma bile izin verilmiyor, ellerinden gelse onu bile ertele diyeceler. Bunun dışında neredeyse her işyerinde tekstil sektöründe saat beş gibi parmakla çıkış yaptırıp gece geç saatlere kadar çalıştırıyorlar. (Diğerleri de onaylıyor) Zorla mesai yaptırıyorlar. Ancak müşteri falan olursa beşte gönderiyorlar. Cumartesi çalışması zaten kural, o hepsinde var. Maaşlarımız için bordro kesinlikle almıyoruz. Simodayken incecik bir fiş alıyorduk; şu an çalıştığım yerde o da verilmiyor. Arkadaşım Altınyıldız'da çalıştığı halde ona da bordro vermiyorlar. Bunlar hariçinde tekstilde kadınlara daha çok baskı uygulayabiliyorlar, mesai için tehdit edebiliyorlar. Bu nedenle de kadınlara daha çok tercih ediyorlar. Tekstil sektöründe yüzde seksen kadındır. Sana şu kadar sayı çıkaracakmış diyorlar, çıkarıyorsun; bu defa daha fazlasını istiyorlar. İş hiç bitmiyor.

Hülya Demir (Çelik Nakış İşçisi): Sen ne kadar iş çıkarırsan çıkar çalışmıyor görürsün; hiç değişmez bu. Kadınlara daha güçsüz gördükleri için daha çok eziyorlar.

Ulviye Uludağ (Simo Tekstil İşçisi): Bizim işyerinde sigortasız çalıştırılan vardı. Mesela kadın geliyor diyor ki, ‘ben emekliyim’ veya ‘bu yaştan sonra emekli olacağıma inanmıyorum’; onları yevmiyeli çalıştırıp güvencesiz bırakıyorlar. Direnişler biraz organizasyonu hareketlendirdi, son zamanlarda emeklilere de sigorta yapmaya başladılar ama bugüne kadar sigortasız çalıştırdılar. Patronlar artık daha temkinli davranıyorlar. Eskiden çocuk işçi de çoktu. 12,13 yaşında çocuklar çok görüyorduk şimdi 15,16 yaşında insanlar var. Ve denetmenler geleceği zaman, haber de verildiği için bu çocukları saklamaya vakitleri oluyordu. Üç sene önce birebir bunu yaşadım. Üç bant çalışırken, denetmenler geleceği için iki bantta çocukları arka kapıdan çıkardılar. Ve denetmenler üç bant da iş yığılı olduğu halde; iki bantın niye boş olduğunu sordular bile. Bunun dışında tekstilde ustabaşlar genelde erkektir; sayılı kadın ustabaşı vardır. Ama kadın ustabaşları, rahat yüzü vermez onların baskısı daha çok olur.

Nazife Yemenoğlu (Çelik Nakış İşçisi): Patron onlara, onlar işçiye baskı yapıyor. Halbuki az önce bir-

likte aynı bantta çalışıyorsunuzdur, ama yükselince iş değişir.

Peki daha önceki deneyimlerinizi de düşünerek, kadın emekçilerin tekstilde maruz kaldıkları koşullara dair neler söylersiniz?

Hülya Demir (Çelik Nakış İşçisi): Ben daha önce gıda sektöründe de çalıştım beş altı ay (Doysan Gıda). Yılbaşı zamanı bir hafta hiç dinlenmeden gece ikiyeye üçe kadar çalıştığımızı biliyorum. Eve geliyorduk, üç saat bile uyuyamadan tekrar işe gidiyorduk. Bir haftadan fazla böyle çalıştık. Orada da yine işçiye asla değer verilmiyordu. Onun dışında tekstilde çok uzun çalıştırıyorlar ve arkadaşın dediği gibi beşten sonra çıkış gösteriyorlardı. Biz burada beşten sonra çalışırken başımıza bir şey gelse ne yapacağız dediğimizde de bir şey olmaz diyorlardı. Ki olurdu da kazalar. O zaman kaza geçirenin yanına hemen birini verirlerdi, hastaneye gittiğinde iş kazası diyemesin diye. Bir gün iş arkadaşım ispirtoyla armaların kenarlarına tuz döküyordu. Bir an için söndü zannetmiş, ispirtoyu dökünce alev yüzüne sıçradı. Hastaneye götürdüler ve evde oldu diye üstünü kapattılar. Bir gün ben Cumartesi çalışırken bardak yıkıyordum, parmağım kesildi, hastaneye gittim ve yanımda da kimse yoktu, işyerinde oldu dedim. Sonra işyeri yetkilileri niye öyle dedin diye bana hesap sordular.

Nazife Yemenoğlu (Çelik Nakış İşçisi): Ben tiyatro ile ilgilenmiştim gençlik yıllarımda. Tam 12 yıl boyunca tiyatrocü olarak çalıştım. Koşullar yine çok ağırdı, sigorta asla yapılmazdı. Turneye giderken konaklamadığımız, otel yüzü görmediğimiz günler oldu. Yevmiyelerimiz çok düşüktü. Şimdi Çelik Nakış'tan sonra İzmir Türk Kolejinde yemekhanedeyim. İşim çok ağır, sabah sekiz çeyrek geçeden akşam altıya kadar çalışıyorum. Ancak ayda bir kere hafta sonu bile çalışmamı istiyorlar. 1000 kişilik okula yemek çıkardığımız için çok yoğun. Ancak neyse ki hakaret, kötü muamele yok.

Fadime Düzgöl (Sağlık Emekçisi): Ben de sağlık emekçisiyim, laboratuvar teknikeriyim. Bir zamanlar, Kızılay'da inanılmaz bir laborant açığı vardı, ama ısrarla erkek personel arıyorlardı. Ben görüşmeye

Çelik Nakış işçileri kazanımlarını Çiğli İşçi Evi'nde yaptıkları bir açıklama ile duyurdular.

gittiğimde, Kızılay Başkanı bana "Siz yarın evleneceksiniz. Eşiniz çalışmanızı istemeyecek, ne yapacaksınız, doğal olarak eşinizin dediğini yapacaksınız" demişti. Ben bu anı hiç unutamıyorum. Yine nişanlı bir çalışma arkadaşımı, sorumlu uzman doktorları "Gebe kalmayacaksın, doğum yapmayacaksın" diye sert bir üslupla uyarmışlardı. Bunları erkeklere değil, hep kadınlara soruyorlar.

Ulviye Uludağ (Simo Tekstil İşçisi): Ben deri sektöründe tabakhanede çalıştım çocukken, beş altı yıl. 15 yaşında başlamıştım işe ve asgari ücretin altında çalıştırılıyorduk. Ve çoktu bizim gibi. Yine tekstil sektöründe bir kot fabrikasına iş başvurusu yapmıştım. Formda beş yıl içinde evlilik düşünüyor musunuz diye bir soru vardı. Bunu niye merak ettiklerini sordum, buna evet dersene sana hiç emek vermeyelim dediler. Herkes tecrübeli eleman istiyor, e tecrübesiz olanlar nasıl tecrübe kazanacak böyle? Tekstilci için, her işe giriş çıkışta yeniden başlıyorsun. Sürekli sirkülasyon var, bir yerde çalışıp da oradan emekli olan insan yok. Hep sıfırlıyorsun.

Gülistan Vurgun (Simo Tekstil İşçisi): Benim arkadaşım yeni evlenmişti, işe alırken çocuk düşünüyor musun diye sordular.

Nazife Yemenoğlu (Çelik Nakış İşçisi): Ben ansör firmasında çalıştım Löher'de, dul kadın çalıştırmıyorlar. Erkek çalışanların ilgisini çekebilir diye. Patronların söylediği hiç kimse boşanmasın. Bunun haricinde gençken diğer sektörlerde çalışırken çok tacize uğradım, özellikle hizmet sektöründe.

Ulviye Uludağ (Simo Tekstil İşçisi): Kadın ister güzel olsun ister çirkin her alanda baskı ve tacize maruz kalabiliyor. Sözle, psikolojik, görsel tacize uğrayabiliyor. Ve ses çıkaramıyor. Eğitim düzeyi çok düşük olduğu için ve fazla çalışma alanı olmadığı için, her yerde baskı ve taciz görüyor kadınlar. İlk önce biz hemcinsimizi suçluyoruz.

Hülya Demir (Çelik Nakış İşçisi): Bu sektörde bize diyorlar ki, "Kadına bak bu saatte eve geliyor. Evinizde oturun ne işiniz var o saatte?" Ben eşimden ayrılmışım, ben çalışmasam çocuklarıma kim bakacak? Ben çalışmak zorundayım, çocuklarıma bakabilmek için.

Ulviye Uludağ (Simo Tekstil İşçisi): Biz Simo'da son üç ayda iş bitimi çalıştık; birde ikide üçte kaçta birterse o zaman eve gidersin, o şekilde çalıştık. Normalde 18 kişilik bir minibüs bizi alırdı. Ben Menemende oturuyorum ve tek kişiyim. Tek kişi için de minibüs göndermiyor patron, kendi kardeşinin arabasıyla beni gönderiyordu. Komşu hemen ağabeyimi arıyor, senin bacımı bu saatte bir adam getirip bırakıp gidiyor. Yani kadınların gördüğü baskı sadece işyerinde bitmiyor ki... Bu mahalle baskısı... Bana geliyor hesap soruyor "Sen bu saatte nereden geliyorsun" diye. İşten geliyorum diyorum, servisle gelmediğim için inanmıyor. E patron servis vermiyor, ben nasıl döneceğim eve o saatte? Kadınların üzerine çamur atmak çok kolay.

Fadime Düzgöl (Sağlık Emekçisi): Erkek üzerinde bu baskıyı kuramıyorlar mesela. Ama kadının görevi önce eve, çocuklara bakmak olarak algılandığı için onun üzerinde çok rahat kurabiliyorlar.

Nazife Yemenoğlu (Çelik Nakış İşçisi): Bunun dinle gericilikle çok alakası var.

Şehriban Özen (Emekli Tekstil İşçisi): Tekstil sektöründe çalışan kadınlara yönelik kolay kadın algısı var. Halbuki böyle bir genelleme çok yanlış. Patron baskısına yenik

düşen kadınlar da genelde sınıf bilinci olmayan kadınlar.

Gülistan Vurgun (Simo Tekstil İşçisi): Ben evlenmedim ama babamdan gördüğüm şiddet... Evlensem herhalde o kadarını görmezdim. Babam 35 yaşından beri çalışmıyor. Annem oya yaparak bize üst baş alıyordu. Bir tane yedek kıyafetimiz vardı, yıkanıyordu, giyiyorduk, sırayla. Babam bana diyor ki "Sen kendin gittin çalıştın". Sanki çalışmak kötü bir şey. Ayrıca ben keyfimdten çalışmadım, açtım, gittim çalıştım. Akşam bir ihtiyacım olmuştü (kadın pedi), abim beni görmüş; hemen "Senin o saatte orada ne işin vardı?" Ama gece yarılarna kadar çalışırsın, o zaman kimse merak etmez nerede kaldı diye. Neden çünkü orası işyeri, oradan para getiriyorsun eve. Ben de dayanamadım annemi, kız kardeşimi alıp altı ay önce evden kaçtım. Dört yıldır biriktirdiklerimle kredi çektim ev aldım, onları da kurtardım kendimi de.

Bugün kadınların gündüz çalıştıklarını, akşam da eve gelip temizlik, yemek, çamaşır, çocuklar gibi işlerle uğraştıklarını biliyoruz. Bu çok yorucu ve neredeyse her gün tekrarlanan bir süreç. Bunu değiştirme şansız olsaydı, nasıl bir yaşamınız olsun isterdiniz?

Hülya Demir (Çelik Nakış İşçisi): Çalışma saatlerinin az olmasını isterdim, çocuklarıma ve kendime daha çok vakit ayırabilmek isterdim. Öyle olsa daha mutlu olurum. Geç geliyosun mesela, zaten yorulmuşsun; o çocuğa ne verebilirsin ki o halde, psikolojik olarak da halin kalmıyor.

Ulviye Uludağ (Simo Tekstil İşçisi): Organizede bir tane kreş var, üç işyeri yararlanıyor. Bu kreş de, Simo Tekstil'in ortaklarından birinin eşinin kreşi. Tekstile kreşin girmesinin tek sebebi bu. Kendi evine, tanıdıklarından öğrenci buluyor. Ve sadece üç yerinde var, bunu da kullanıp bakın biz kreş açtık diyorlar. Halbuki 1500 lira kreş ücreti, yarısını işçi ödüyor.

Gülistan Vurgun (Simo Tekstil İşçisi): Ben uzun süre çalışmak istemezdim, hafta sonum tatil olsun isterdim. Kurslara gitmek isterdim. Lavabolar, yemekhaneler olsun, daha temiz ortamlarda çalışmak isterdim. Yaşamayı seviyorum, çalışmayı da. Ama uzun süreli çalışmak beni çalışmaktan soğutuyor, sık sık hastalanıyorsun. Gece bir ihtiyacımı almaya gitmemin hesa-

İŞYERİNDE KADINA YÖNELİK MOBİNG

"Kadın emekçilerin erkeklere oranla daha fazla mobbinge uğradığı söylenebilir; buna ilişkin yapılan çeşitli araştırmalar var. Bu araştırmalarda dünya genelinde kadınlara uygulanan mobbingin daha yüksek oranlarda olduğu görülüyor. Cinsiyet temelli ayırma ve ayırıştırma ve ataerkil toplum değerleri, emekçi kadınların mobbinge uğrama süreci-

ni hızlandırıyor. Toplumsal cinsiyet algıları kapsamında kadına biçilen roller ve beklentiler, çalışma yaşamında kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığı, eşit işe eşitsiz ücret, terfi eşitsizliği, iş bulma ve işe alınma süreçlerinde başka soru ve koşullara tabi tutulmasını doğuruyor. Bunların işe çalışma yaşamına mobbing olarak yansımaları da düşünülmez." **Avukat Pelin Pınar Kaya**

bını kimseye vermek istemezdim. Ki ben sessiz kalmayanlardım, babama anneme cevabımı vermişimdir; ama otuz yaşına kadar böyle bir baskıyla bunları yaşamak istemezdim.

Ulviye Uludağ (Simo Tekstil İşçisi): Ben de hafta sonu çalışmak istemezdim. İşyerinde sinema, tiyatro, müzik, kitap okuma; herhangi bir sanat dahil ilgili atölyeler olsun isterdim. Diyelim ki hepimiz bir yerde çalışıyoruz. İş bitimi bizim kendi aramızda ürettiğimiz bir komiteyi toplayıp da bir sanat yapmak, topluca üretmek isterdim. Senede mesela bir gösteri, sunum yapmak isterdim.

Tatil özlemimiz büyük bizim, biz tatil yapamıyoruz. Biz mevsimlerin değiştiğini bile fark etmiyoruz. Giriş saatimiz belli fabrikaya ama çıkış saatimiz belli değil. Cumartesi de bilmiyoruz, ama tahmin edebiliyoruz; o da dörttür, altıdır. Biz güneşi görmüyoruz, belki madenciler bizden çok görüyordur.

Nesrin Koçak (Çelik Nakış İşçisi): Kadın da çalışıyor, erkek de çalışıyor ama kadın bir de geliyor evde çalışıyor. Ama erkek çalışmıyor. Halbuki erkek kadının işlerini paylaşabilir, ona yardımcı olabilir; ama yapmayı tercih etmiyorlar.

Şehriban Özen (Emekli Tekstil İşçisi): Ben çocuklarım küçükken haftanın beş günü mesaiye kalıyordum, 11 de eve geliyordum, ertesi gün onları bırakıp işe gitmek çok zor geliyordu. Ve tüm hafta biriken işleri tek tatil günüm olan Pazar gününe sıkıştırıyordum mecburen. Çok zor oluyordu. Ben ama kimseye yalakalık yapmadım, emeğime güvendim. Kimi bilinçsiz kadınlar ustalara yalakalık yapar, kimi tuvallette geçirdiği zamanı, kaytarmayı kar sayar. Ben emeğime güvendim, işimi yaptım ve hak arama zamanında da hep hakkımı aradım. Ve partili olduktan sonra da kendime çok daha fazla güvendim.

Nesrin Koçak (Çelik Nakış İşçisi): Biz de burada partiyle tanışmasaydık, bu kadar bilinçli olamazdık. Haksızlıkları öğrenince, senin

hakkın olduğunu öğrenince insan diyor ki, ne kadar kötü şeyler yaşamışım ama iyi ki de bunları öğrenmişim. İçine girdikçe daha çok bilinçlendim.

Hülya Demir (Çelik Nakış İşçisi): Biliyorduk belki ama çok azını biliyorduk, bu kadarını değil. Bilmek insanı güçlü kılıyor.

Esmer Ediş (Simo Tekstil İşçisi): Ben de gelişmiş bu yaşama, bin lira emekli maaşıyla geçinemediğimden hala çalışıyorum. İsterdim ki bu yaşımda geçim derdim olmasın, çalışmak zorunda kalmayayım. Genç yaşta bir şey yaşamadık, 54 yaşındayım daha da eziliyoruz. Bundan sonra ne olacağımızı da bilmiyoruz.

Nazife Yemenoğlu (Çelik Nakış İşçisi): Çok cahildim gençken, sigortasız çalıştırıldım. Eşim de sanatçı, onun da sigortası yoktu yıllardır. Çocuğum oldu, ona bakmak durumunda kaldım, çalışmadım. Eşimin maaşlı bir işi yok, evin tüm giderlerini karşılayan benim. Ben çalışmazsam ne kira ödenir, ne elektrik-su... Emekli olduktan sonra da ne para alacağım ki... Ben insana değer veren bir ülkede, insana yakışan bir düzende yaşamak isterdim. Ama bu hayal gibi geliyor. Tek yolu ise örgütlenmek. Partimiz çok eski, ama benim onunla tanışmam çok yeni. Çok mutluymum aramızda olmakta.

Fadime Düzgöl (Sağlık Emekçisi): Ben dinlerken şunu fark ettim: Bizim hayallerimizi bile çalmış bu düzen... Hayal bile kuramıyoruz. Bir kadın olarak gece yolda bir erkek kadar rahat yürüyebilmenin hayalini kuramıyoruz örneğin, bunu içselleştirmişiz çünkü. Benim hayalim şu; ben bu düzende bu koşullarda çocuk sahibi olmayı istemiyorum. Ama sosyalist bir düzende olsaydık, ben bir değil üç çocuk sahibi olmayı bile isterdim. Onlarla güzel vakit geçireceğim parkların, onlara iyi bakacak kreşlerin olmasını isterdim. Onların hepsine ayrı ilgi ve zaman ayırabileceğim çocuklarımla olsun isterdim. Müzikle ilgileniyorum, bunu icra edebileceğim bir alanım olmasını, işimin buna engel olmamasını isterdim.

Çalışma hayatımda beni rahatlatıcak ferahlatıcak birkaç aktivitenin olmasını isterdim. Her şeyden önce bir kadın olduğum için beni işe almayan işletmeler olsun istemezdim, ben bunun için okumadım.

Peki biraraya geldiniz, mücadele ettiniz ve haklarınızı aldınız. Pek çok emekçiye de cesaretiniz ve kararlılığınızla örnek oldunuz. Bu yürüttüğünüz mücadele, sizlerin yaşamında neler değiştirdi? Mücadeleden önce ve sonra gibi bir ayrım yapsak, buna dair kendinizle ilgili neler söylemek istersiniz?

Nesrin Koçak (Çelik Nakış İşçisi): Ne kadar çok haksızlığa uğradığımızı fark ettik. Belki daha önceden de fark etmişiz ama bir şey yapamamışız. Zaten tek başına ne yapabilirsin ki, ama şimdi örgütlendik ve bunun yolunu gördük. Ne kadar örgütlenirsek o kadar güçlüyüz.

Hülya Demir (Çelik Nakış İşçisi): Biz dava yoluyla değil, birlik olarak hakkımızı alabileceğimizi gördük. Mücadeleye devam ediyoruz ve kazanacağımıza inanıyoruz. Tüm emekçilere de sözüm örgütlü olmaları. Ne kadar birleşirsek o kadar kazanırız.

Nazife Yemenoğlu (Çelik Nakış İşçisi): TKP'yi isim olarak biliyordum ama gücünün farkında değilim. Şimdi farkına vardım.

Gülistan Vurgun (Simo Tekstil İşçisi): Elli yüz lira için kimse patronun yanında olmasın, herkes iş arkadaşlarının yanında, kendi yanında olsun. Birlikten kuvvet doğuyor.

Ulviye Uludağ (Simo Tekstil İşçisi): Direniş öncesi bazı hakların farkındaydım ama yalnızdım. P.E. ile tanıştıktan sonra hayatımızda çok şey değişti, daha da değişecek. Bundan sonra işyerlerimizde ne yapabiliriz? Tek başımıza bir şey yapamayız, ama örgütlenirsek her şeyi yaparız. Bizim direnişimiz insanlara cesaret verdi, arkası çorap söküğü gibi gelecek. Şimdiden kimi işyerlerinde patronlar kendilerine çeki düzen vermeye başladılar. Biz yumruğumuzuzu büyütürsek daha da çok şey değişecek.

Çiğli Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan, Üniteks ve Cu Tekstil gibi firmalara iş yapan, ZARA, H&M, Bershka, Tommy Hilfiger, Dechatlon, Mango markalarının ürünlerinin baskılarını ve nakış işlemlerini yapan, nakış ve baskı olmak üzere iki bölümden oluşan Çelik Nakış fabrikası işçileri patronlarının makineleri kaçırp ortadan kaybolmasından sonra fabrika önünde Patronların Ensesindeyiz Ağı ile birlikte eylemlere başlamışlardır.

Türkiye'de kadınların mücadelesi

Her yıl 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'nde seslerini yükseltmekten geri durmayan farklı işyerlerinden, mesleklerden, mahallelerden emekçi kadınlar, türlü vesileyle boyun eğmeyeceklerini gösteriyor, direniyor, insanca bir gelecek için umut oluyor.

Geçtiğimiz yıl ve takip eden aylar kadınların hayatın her alanında karşılaştıkları ayrımcılığa ve baskıya karşı mücadeleyi yükselttikleri bir yıldır.

1 Türkiye Komünist Partisi, 8 Mart dolayısıyla İstanbul'da bir yürüyüş ve basın açıklaması gerçekleştirdi. Komünist Kadınlar, 8 Mart için yayımladıkları bildiriyle "Sömürü ve şiddete karşı, eşitlik ve özgürlük için" mücadele çağrısını yaptı. Çağrıda "Bizler, ekmeğimize el koyanlarla, geleceğimizi karar-tanlarla, insanca yaşama hakkımızı yok sayanlarla aynı gemide değiliz, olamayız" denildi.

2 Komünist Kadınlar kadın sorunu üzerine tezlerini 'Hep birlikte komünizmi kuracağız' başlıklı bir kitapçıkta topladı. Dağıtımına başlanan kitapçık, kadın sorununun tarihsel arka planına ve bugününe dair değerlendirmeler içeriyor ve geçmiş sosyalist deneyimlerden de çıkarılan derslerle geleceğe yönelik kadının kurtuluşuna dair tezlerle tamamlanıyor.

3 İzmir Buca'da iki ayı aşkın süredir maaşlarını alamayan Üniteks Tekstil'in fasonu TR İnter Tekstil işçileri, makinelerin sökülmesine kendilerini fabrikaya kapatarak engel olduktan sonra Patronların Ensesindeyiz (P.E.) Ağı ile iletişime

geçtiler ve fabrikalarının önünde direniş başlattılar. Yürüttükleri mücadele sonucu direnişlerinin 10. gününde tüm haklarını kazanan çoğunluğunu kadın işçilerin oluşturduğu emekçiler, kazanımlarını Kuruçesme Semt Evi'nde kutladılar.

4 Patronları tarafından hiçbir gerekçe gösterilmeksizin işten atılan ve çoğunluğunu kadın işçilerin oluşturduğu Zara, Bershka, M&S, Esprit, Tesco, Next gibi markalara ürün diken Sun Tekstil'in fasonu SIMO Tekstil işçileri, P.E. ağı ile sürdürdükleri 32 günlük direnişleri sonucunda tüm haklarını kazandılar. Kazanımlarını Çiğli Semt Evi'nde kutlayan işçiler, tekstil sektöründe çalışan tüm arkadaşlarını birlikte mücadele etmeye davet etti.

5 Patronlarının fabrikayı boşaltarak kaçması sonucu haklarını alamadan ortada bırakılan Çelik Nakış fabrikası işçileri, P.E. ağı ile iletişime geçerek mücadele kararı vermişlerdi. Ağırlıklı olarak kadın işçilerden oluşan emekçiler, Zara Mağazası önünde yaptıkları eylemin ardından ödenen haklarını, Çiğli İşçi Evi'nde yaptıkları bir basın açıklamasıyla kutladılar. Şimdi ise, nakış ve dijital bölümünde çalışmış arkadaşlarının haklarının ödenmesi için onlarla yana mücadele etmeye devam ediyor.

6 Yaklaşık beş ay boyunca maaşları ödenmeyen ve her seferin-

de patronlarınca türlü bahanelerle oyalanan Doğa Koleji Emekçileri, P.E. Doğa Koleji Öğretmen Komitesi'nde alınan kararla Aralık ayında eşi görülmemiş bir yasal protesto eylemine imza attılar. İş Kanunu'nun kendilerine verdiği hakla üç gün boyunca Türkiye'nin pek çok yerindeki onlarca Doğa Koleji şubesinde iş bırakan öğretmenlerin arasında kadın eğitim emekçileri de vardı.

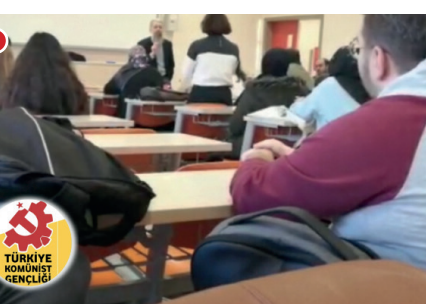
7 Komünist Kadınlar, Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü kapsamında bu yıl üç büyük kentte ve Türkiye'nin pek çok yerindeki semt evlerinde 'Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele' etkinlikleri düzenledi. Şiddetin hangi koşullarda yaratıldığı ve nasıl ortadan kaldırılacağı tartışıldığı bu etkinliklerin ana teması 'Sömürüye ve Şiddete Karşı Eşitlik ve Özgürlük için Mücadeleyle' oldu.

8 Başından beri Komünist Kadınların takipçisi olduğu Şule Çet davasında, 4 Aralık'ta karar açıklandı. Mahkeme heyeti, sanık Çağatay Aksu'nun "cinayet, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve nitelikli cinsel saldırıdan" 12 yıl 6 ay hapis cezasına ve diğer sanık Berk Akand'ın "cinayete yardım, nitelikli cinsel saldırı ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma" suçlarından 18 yıl 9 ay hapsine hükmetti. Duruşma sonrası adliye önünde açıklama yapan Komünist Kadınlar, ağırlaştırılmış müebbet talebine karşı alınan bu kararın, davanın kamuoyunca takip edildiği uzun soluklu direnişe rağmen sanıkların lehine olduğu belirtir-

ken, gerçek adaletin ancak şiddeti ve eşitsizliği besleyen bu düzen ortadan kaldırıldığında mümkün olacağını vurguladılar.

9 Elazığ Depremi'nden sonra çocuk yaşta evlilikleri savunan beyanlarıyla gündeme gelen Yıldız Teknik Üniversitesi'nde "sosyolojiye giriş" dersi veren Bedri Gencer adlı profesör Türkiye Komünist Gençliği üyesi gençlerce protesto edildi. Önce derse topluca girerek TKG üyesi genç kadın komünistin sözcülüğünde Gencer'in çocuk tacizini meşru kılan beyanlarına tepki gösteren TKG'liler, ardından "Bedri Gencer gibilerini üniversitelerimizde istemiyoruz" diyerek derse topluca terk etti. Ardından tüm sıra arkadaşlarını derse sildirmeye davet eden TKG üyesi öğrenciler, Bedri Gencer üniversiteden gidene kadar mücadele etmeye devam edeceklerini söylüyor.

10 Her yıl 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'nde seslerini yükseltmekten geri durmayan farklı işyerlerinden, mesleklerden, mahallelerden emekçi kadınlar, türlü vesileyle boyun eğmeyeceklerini gösteriyor, direniyor, insanca bir gelecek için umut oluyor.

İKTİDARIN KADINLARIYLA AYNI GEMİDE MİYİZ?

EKİN SÖNMEZ

Morales'e karşı tezgahlanan ABD destekli darbenin hemen ertesinde, sanki bir anı uzun zamandır beklermiş gibi "geçici başkanlık" görevine geliveren, geldikten sonra da koltuğunu kalıcı kılmak için peş peşe düzenlemeler gerçekleştiren kişi bir kadın. Adı Jeanine Añez. Geçen yılın kasım ayına kadar hakkında çok fazla bilgimiz olmayan bu sağcı siyasetçi Boliviya'da sokak çatışmaları sürerken bir oldbittiyeye imza atarak kendini başkan ilan ediverdi. Önce, seçimlerde aday olmam etik olmaz der gibi oldu, sonra fikrini değiştirdi ve iktidarda kalmak için kolları sıvadı. Öne çıkardığı özellikleri ise ateist diye nitelendirildiği Morales'e karşı elit bir Hristiyan olması ve elbette ülkesi için demokrasiyi getirmeyi vadedmesi. Demokrasi getirmenin ne demek olduğunu bir işbirlikçi olarak kendisi de, Boliviya halkı da çok iyi biliyor. Son on dört yılda Boliviya halkının refah düzeyini kat kat yükselten, sosyalist bir programa sahip olmasa da adaletli bir bölüşümün gerçekleşmesini ve ülkenin antiemperyalist bir doğrultuya yerleşme-

sini sağlayan Morales'in MAS (Sosyalizm Hareketi) hareketine karşı adaylığını ise "sonunda kadınların sözü geçecek, bu bir fırsat" diye sunuyor. Sağ eliyle zafer işareti yaptığı fotoğrafı, burjuva basın tarafından da bir tür "kadın aktivist" olarak lanse edilmesi için yeterli sayıldı.

1980'lerden bu yana, bu türün, yani ülke yönetiminde etkili pozisyonlara oturan kadınların tüm dünyada çeşitli örneklerini gördük. Condoleezza Rice gibi şahin karakterli işgalciler, LePen gibi aileden siyasetçi olanlar, arka arkaya IMF ve Avrupa Merkez Bankası koltuğuna yerleşen Christine Lagarde gibi teknokratlar... Avrupa'da ise özellikle son yıllarda birçok muhafazakâr partinin, ırkçı, milliyetçi, dinci, yabancı düşmanı partilerin liderlik koltuğuna kadınların yerleştiği bir dalga yaygınlaşıyor. Üstelik bu partiler, kadın vekillerini, yöneticilerini, bürokratlarını, geleneksel olarak sol partilerin seçmeni olan yoksulların oylarını çekebilecek, bir değişim havası yaratılabilecek için "kullan-dıklarını" pek gizlemiyorlar. İddialı bir ifade ile denebilir ki, kadınları bir vitrin unsuru olarak gören ve bu şekilde kamuoyuna

sunan tüm siyasetler öyle ya da böyle sağa ait, ve hepsi son derece pragmatist.

Her ne kadar vitrindeki kadınların sayısı geçmişe göre artmış olsa da, kadınlar hâlâ azınlıktalar. Zira vitrine yerleşebilen kendisi ciddi bir yatırım gerektiriyor ve bunu ancak belli bir zümreden kadınlar karşılayabiliyor; ve egemen bakış açısı hâlâ cinsiyetçi. Çünkü ortada cinsiyete dayalı işbölümünü, kadınları siyaset dahil bütün toplumsal alanlarda ikinci plana iten sömürüyü ortadan kaldıracak kökten bir değişiklik yok. Aslında düzen siyasetinde öne çıkan bu kadınlar, herhangi bir ilerici misyonu değil, sadece ve sadece zamanın bu kesitinde öne çıkmış olma tanımını hak ediyorlar. Bu haliyle işlevleri de düzen siyasetinin "kadın yanını" güçlendirmek ve gerekli köklü dönüşümü geciktirmekten başkası olmuyor. Yaptıkları, cinsiyet kimliklerini kullanarak daha fazla kadın emekçinin düzen siyasetine kaybedilmesi oluyor. Burjuvazinin daha fazla kadına yer açmak durumunda kalması, tarihsel olarak solun ve kadınların eşitlik mücadelesinin bir başarısı. Ancak bu başarının ekmeğini en iyi şekilde yemeyi,

yine burjuvazi beceriyor!

Ve söz konusu kadınlar... Onları tanımlayan ortak cümle ne olurdu sorusunun cevabı belki de "İdolüm Thatcher". Bu sözler, Alman faşist partisi AfD'nin kotacı bir uygulama ile "eş-başkanlık" koltuğunda bulunmakta olan Alice Weidel'e ait. Mülteci karşıtı bir partinin, evinde kaçak mülteci çalıştıran eş-başkanı. Evet, kendisinin ilham kaynağı emekçi sınıfların lanetini üzerine toplamış bir demir "leydi"...

İçinde bulunduğumuz çağ zafer, demokrasi, değişim gibi tüm kavramların,

tüm sembollerin birbirine geçtiği bir karmaşa çağı. Bu karmaşa hem yorucu, hem de fazlasıyla hedef şaşırtıcı. Kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesi de aynı karmaşadan fazlasıyla nasibini almış durumda. Yukarıda adı geçen, ve sermaye sınıfını temsilen iktidarda bulunan kadınlar, bizzat kendi varlıkları ile bu karmaşayı besliyorlar. Oysa sadeleşmeyi sağlayacak pusula hiç şaşmıyor, çünkü ibrenin hep aynı yeri göstermesini sağlayan kutuplar olduğu gibi duruyor: Kimin hangi sınıfa ait olduğu.

İnsani ve siyasi bir mücadelenin konusu: KADINA YÖNELİK ŞİDDET

O halde düzen içi çözümlerle olduğu gibi, şiddet “cehalet” den kaynaklanmamakta ve “eğitimle çözülebilir” olmaktan da çok uzakta bulunmaktadır. Sorunun çözümü çoğu kez şiddetin uygulayıcısı olduğu için erkeklerle değil, kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin bir uzantısı olarak şiddeti var eden ve üretmeye devam eden düzenle mücadele etmekten geçmektedir. Bugün kadına yönelik şiddet başlığının sınıf aşısına ihtiyacı vardır. Çünkü bu vurgu silikleştiği durumda ortaya çıkan şey, kadınların kadın olmaktan kaynaklı sorunlarının, kadınlar tarafından çözülebileceği fikridir. Böylesi bir fikir, düzen içi çözüm projelerini de beraberinde getirir.

ZÜHRE ÇELEBİ

Her güne yeni bir kadına yönelik şiddet haberiyle uyanıyoruz. Şiddet, kimi kez ihmal, umursamazlık, duyarsızlık gibi tahammül edilemez tavırlarla, kimi kez de işkence, tecavüz, cinayet gibi akıl almaz bir vahşetle karşımıza çıkıyor. Tüm bunlar akıl sağlığı yerinde olan herkes için haklı bir öfke kaynağı oluyor.

Öfkeleniyoruz.

Aşağılık faile, o faili ağırlığı istediği yöne kaydırılabilecek adalet terazisinde yargılayacaklara, “kadının hiç mi suçu yok?” diyecek hadsizlere, insanı insanlıktan çıkararak bu düzene, hepsine ve daha fazlasına öfkeleniyoruz.

Düşünüyoruz. Bu düzene karşı örgütlü mücadele eden her insan gibi, bireysel hislerimiz değil; aklımıza her

zaman gelen ilk soruyla düşünüyoruz: Ne yapmalı?

Elbette mağdurla dayanışacağız. Dayanışmanın bir parçası olarak kimi zaman hukuki süreçte katkıda bulunacak, ailesine pek çok anlamda destek olacağız; kimi zaman da konuyu gündemde tutacak, makul bir yargı süreci için toplumsal baskı oluşturacağız. Ama bizim için en az bunlar kadar değerli ve önemli olan, kadının varlığını bu denli değersiz gören bu zihniyetle mücadele etmek ve şiddet haberleriyle başlamayacağımız günlere uyanmak için mücadelede dayanışmaktır. Bu nedenle şiddet olaylarına hangi siyasi perspektifle yaklaşılacağı ve bunların siyasal olarak nasıl tahlil edildiği önemlidir.

ŞİDDETİN KAYNAĞI BU DÜZEN

Kadına yönelik (tüm boyutlarıyla) şiddetin kaynağı, kadını düzen içinde baskı altında tutmak ve ikincil konumunun devamlılığını sağlamaktan geliyor. Buradan hareketle sadece işçi sınıfının bileşeni olan kadınların şiddete uğramadığı, burjuva kadınların da şiddete uğradığı bu nedenle mücadelenin ortaklaştırılabileceği düşüncesi akla gelebilir.

Ancak biliyoruz ki insanlığın sınıflara ayrılmasının bir sonucu olarak ortaya çıkan kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik, ezen ve ezilen sınıfın kadınlarının aynı gemide olduklarını göstermez. İşçi sınıfından kadınlar ve burjuva sınıfından kadınların çıkarları zaman zaman ortaklaşıyor gibi görünse de, uzun vadede bu çıkarlar ayrılmaya mahkumdur. Zira burjuva sınıfından kadınlar, sadece kadın olmalarından kaynaklı baskı ve şiddete maruz kalırken, işçi sınıfından kadınlar bununla birlikte sınıf olarak maruz kaldıkları baskı ve sömürüyle de mücadele etmek zorundadır. Kaldı ki kadın olmaktan kaynaklı baskı ve şiddete maruziyet yine en ağır biçimleriyle daha çok emekçi kadınların sorunu olmaya devam etmektedir.

Özetle, iki nedenle işçi sınıfından kadınların ve burjuva sınıfından kadınların mücadele ortaklığı mümkün değildir. Birincisi şiddetin kaynağına yönelik tespitlerimizin farklılığı; ikincisi ise kadının kurtuluşu için sosyalizmin bir koşul olduğu fikrinde ortaklaşmanın mümkün olmaması.

Düzen açısından şiddet, sistematik olarak uygulandığı ya da (toplumsal gerileşme nedeniyle verili durumda) kabul gördüğü hallerde bir sorun teşkil etmez. Kimi olaylarda ise tepki vermek, düzenin aktörleri açısından da bir zorunluluk haline gelebilir. Bu noktada da meseleyi “erkek şiddeti” ne indirgemek mücadeleyi çözücü bir etmen olur.

Şule ÇET, bir emekçi öğrencidir

ve patronunun gasp ettiği emeğini almaya gittiğinde saldırıya uğramıştır.

Emine BULUT, güpegündüz, pek çok insanın gözleri önünde katledilmiş; bir düzen madrabazı (Serkan İnci) tarafından en doğal hakkı olan boşanmayı seçtiği için katli vacip ilan edilmiştir.

Nadira KADİROVA, yabancı bir ülkede çalışmak zorunda kalan bir ev emekçisidir ve yaşadıkları sır perdesini henüz korumakla birlikte hayatına mal olmuştur.

O halde düzen içi çözümlerle olduğu gibi, şiddet “cehalet” den kaynaklanmamakta ve “eğitimle çözülebilir” olmaktan da çok uzakta bulunmaktadır. Sorunun çözümü çoğu kez şiddetin uygulayıcısı olduğu için erkeklerle değil, kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin bir uzantısı olarak şiddeti var eden ve üretmeye devam eden düzenle mücadele etmekten geçmektedir.

Bugün kadına yönelik şiddet başlığının sınıf aşısına ihtiyacı vardır. Çünkü bu vurgu silikleştiği durumda ortaya çıkan şey, kadınların kadın olmaktan kaynaklı sorunlarının, kadınlar tarafından çözülebileceği fikridir. Böylesi bir fikir, düzen içi çözüm projelerini de beraberinde getirir.

SINIF PERPEKTİFİNDE MÜCELELE

Nasıl ki bizler kadınların sınıfları olduğu gerçeğini haykırıyor ve kadınların kurtuluşu için sınıf mücadelesini güçlendirmeye çalışıyorsak, düzen cephesi de kadınların bir sınıfı olmadığı, tüm kadınların çıkarımının aynı olduğu fikrini yerleştirmeye çalışıyor. Kadına yönelik şiddet de bunun araçlarından biri haline getirilebiliyor.

Kadına yönelik şiddetin toplumsal bir muhalefet yarattığı durumlarda devreye, diğer tüm toplumsal faktörlerden arındırılmış bir şiddetle mücadele argümanı girebiliyor. Bu nedenle, hem insani hem de siyasi nedenlerle kadına yönelik şiddetle mücadele ederken, aklımızı sınıf uzlaşmacılığına kapı açacak yöntemlere karşı uyanık tutmak elzemdir.

Mesele şiddetle mücadeleye sıkıştırılıp sınıfsal bağlarından koparıldığında, liberal saldırganlıkla bulduğu her boşluktan konuya nöfuz ediyor. İşte o zaman pembe otobüsler mi istersiniz, “kadın” metrobüs şoförleri mi yoksa davadan davaya koşarak kadına yönelik şiddeti azaldığını iddia etmek mi?

Bu sahte çözümlerle alınan yol ortada. Gelin, tüm bu ikiyüzlülüğe karşı mücadeleyi yükselten komünist kadınların sesine kulak verin. Gelin, el ele verelim, emek sömürsünün de kadına yönelik şiddetin de olmayacağı Sosyalist Türkiye’yi kurmak için çogalalım.

KOMÜNİST KADINLAR’DAN KADINA YÖNELİK ŞİDDET AÇIKLAMASI

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü’nde hayallerimizi özgürleştirecek yeni bir düzen için mücadele etme kararlılığımızı bir kez daha seslendireceğiz.

16 yıllık AKP iktidarı boyunca binlerce kadın öldürüldü, hâlâ öldürülüyor. Onbinlercesine fiziksel ve cinsel şiddet uygulandı, hâlâ uygulanıyor. Şiddet sadece evde, sokakta, koca ya da sevgili tarafından uygulanmıyor. İşyerinde bazen doğrudan patron, bazen amir tarafından; televizyonda, gazetelerde sözlü, görüntülü olarak uygulanıyor.

Psikolojik ve ekonomik şiddete de maruz kalan kadınlar açık ve örtülü olarak hor görülüyor, aşağılanıyor. Kadın sokağa her çıktığında giyeceği kıyafetin, kullanacağı taşıtın, döneceği saatin hesabını yapmak zorunda bırakılıyor. Bir yandan gerici düzen tarafından babanın ya da kocanın evine tıklımaya çalışılıyor, diğer yandan gazete ve dergilerde bedeni sergileniyor, pazarlanıyor. Anneliği kutsayan patronların düzeni emzirme izinlerini kullandırmıyor, gebe kalan emekçi kadınları işten çıkarmanın hukuki, gayri hukuki binbir yolunu buluyor. Sosyal devletiz diye övünüp çocuk yuvalarını, kreşleri lüks hizmetlermiş gibi satıyor, kadını ya iş yaşamını ya da ev yaşamını seçmeye zorluyor.

Kadın çalışabilirse, onu daha düşük ücretlerle ya da kayıtsız çalışmaya zorluyor, angarya işe boğuyor, uzun mesai saatlerine mahkûm ediyor. Sonra da kriz dönemlerinde önce kapının önüne

koymakla tehdit ediyor. Tüm bunların sorumlusu koyduğu yasaları bile uygulamaktan aciz olan; eşitlik bildirgelerini, cinsiyet sertifikalarının reklamını yapıp hakkını arayan işçilerini tıpkı Flormar’da olduğu gibi işten çıkaran; öğrenci iken çalışmak zorunda kalıp işyerinde öldürülen Şule’nin katillerini cezalandırmayan patronların düzeni! Korunma ihtiyacının kadının fitnatında olduğunu iddia eden, şiddetin kaynağında ideoloji yok deyip şiddeti engellemeyi yine kadına, anne sevgisine havale eden kapitalizm ve onun kucağındaki gericilik!

Tam da bu yüzden TKP’li kadınlar diyor ki; bu kadın düşmanı, sömürü ve şiddet düzenine alışmayalım, onun çürümüş kurallarını kanıksamayalım! İnsanlığın gelişmesinin önündeki tüm engelleri yıkalım!

Gerici ancak kadınlar ayağa kalktığında, boyun eğmediğinde geri basar. Bundan 58 yıl önce, binlerce kilometre uzaktaki okyanus ötesi bir ülkede diktatöre boyun eğmediği için öldürülen Mirabal kardeşlerin mücadelesinden feyz alalım. Kapitalizmin karşısına örgütlü gücümüzle dikilelim!

Eşitsizliğin ve adaletsizliğin kaynağı bu düzeni değiştirdiğimizde, ne şiddet ne de sömürü kalacak! Sosyalizmin onurlu insanları hep daha iyinin, güzelin peşine düşecek, gelişecek! Boyun eğmeyen kadınlar, boyun eğmeyen emekçi halkın iktidarında korkusuzca sokaklarda yürüyecek, kahkaha atacak! Hayalleri özgür kalacak ve dünyayı yeniden kuracak!

**KOMÜNİST KADINLAR
24 Kasım 2018**

Zor yılların cesur kadınları

**“Vatanımdan ayrılık elemi doldururken sağımı solumu,
Son bir umut içinde tuttum gurbet yolunu.
Arkamda kara gölgem, başımda kızgın güneş,
Yüreğimde azadlık ve inkılab duygusu oldu bana, büyük eş...”**

NESLİŞAH BAŞARAN

Türkiye’de komünist olmak her zaman zordu. Özellikle de Cumhuriyet’in ilk yıllarında ve kadınlar için komünist olmak iki kez zordu.

Kadınların peşesiz sokağa çıkmadığı, erkeklerin bulunduğu ortamlarda kadınların kendilerini göstermesinin istenmediği yıllardı. Kurtuluş Savaşı kadınların toplumsal yaşamda görünür hale gelmelerini ve önemli roller üstlenmelerini de sağladı. Halide Edip Adıvar gibi kadınlar işgale karşı mücadelede ön saflarda yer aldılar ve böylelikle sadece ülke-rine sahip çıkmış olmadılar, aynı zamanda kadınların eşitlik mücadelesinde de önemli bir aşama kaydetmiş oldular.

Bu mücadelenin “isimsiz” kahramanları çoktu. İsimleri olduğu

kadar varlıkları da bugün pek çoğumuz tarafından fazla bilinmiyor. 1920 Ankara’sında komünist partinin kurucuları arasında yer alan Cemile Nevşirvanova, Rahime ve Fatma Salih Hacıoğlu da bunlar arasındadır. Bu üç cesur kadın Kurtuluş Savaşı yıllarında Ankara’da komünist hareketin kuruluşuna öncülük ettiler, kadınlar arasında örgütlenmek için çalışmalar yürüttüler. 1922 yılında ilk kez Emekçi Kadınlar Günü’nü kutlamak için 8 Mart’ta bir toplantı düzenlediler ve bu toplantıda ilk iş olarak bundan iki yıl önce Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilmesini protesto eden bir bildiri yayımladılar.

Savaş koşulları kadınları her zaman iki katı vurmuştur. Ankara’nın ilk komünist kadınları, Kurtuluş Savaşı yıllarında Anadolu’da kadınların daha da fazla sömürüye maruz kalmasına karşı mücadele

Cemile Nevşirvanova

ettiler; örneğin kadınların “angarya olarak verilen işleri belirli bir ücret karşılığında yapmalarını sağlamak için, bu işi parayla yapan özel tüccarların elinden alınarak ihtiyacı olan kadınlara verilmesi için” çalıştılar. Bunun için Türk Kadınları Dikış Derneği adında bir örgütlenme kurdular.

Ve bu mücadeleyi çok zor şartlar altında verdiler. Bir yandan savaş koşullarına, yoksulluğa öte

yandan tutuklamalara, işten atılmalara, sürgünlere göğüs gerdiler.

Cemile Selim Nevşirvanova’nın hayatı bu açıdan önemli bir örnek teşkil eder. Cemile İzmirli bir ailenin kızıdır. 1920 öncesinde Balkanlar’da ve İstanbul’da öğretmenlik yapmıştır. 1919’da Anadolu’da başlayan işgale karşı mücadeleye, eşi Ziyetullah Nevşirvanov ile birlikte İstanbul’dan askeri malzemeler, matbaa makinaları kaçıran katkı koyar. 1920 yılında eşiyile beraber Ankara’ya geçer ve gizli Komünist Partisi ve resmi olarak kurulan Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası (THİF)’nin kuruluşunda yer alır. 1920’de THİF üyesi Şükrü Bey’in çıkardığı İkaz gazetesinde “Anadolu Kadınlarıyla Sohbet” başlığı altında yazılar yazar.

1920 sonunda Ankara Hükümeti komünistlere ilk tahammülsüzlüğünü gösterir ve THİF

üyelerini tutuklar. Eşi tutuklanan Cemile de Ankara Kız Öğretmen Okulu’ndaki işinden atılır ancak o sırada hamile olduğu için tutuklanmaz. Cemile hamile halde Ankara’dan kaçmak zorunda kalır, çocuğunu sürgünde doğurur. 1922’de Komintern’in 4. Kongresine katılmak üzere Ankara’dan yola çıkan dört delegeden biri de Cemile’dir. Ancak 1922’de Bakü’de hayata gözlerini yumana dek bir daha memleketine dönemez.

Yazımıza son noktayı zor yılların bu cesur kadını Cemile Nevşirvanov’un şiiri ile koyalım:

**“Vatanımdan ayrılık elemi doldururken sağımı solumu,
Son bir umut içinde tuttum gurbet yolunu.
Arkamda kara gölgem, başımda kızgın güneş,
Yüreğimde azadlık ve inkılab duygusu oldu bana, büyük eş...”**

Bu yazıdaki bilgiler TÜSTAV tarafından yayınlanan Milli Azadlık Savaşı Anıları adlı kitapta yer alan Cemile Nevşirvanova’nın “Göç Anıları” başlığıyla TKP’nin Sesi adlı yayınında 1983’te yayınlanan kendi anılarından alınmıştır.

KADINLARDA MESLEKLE İLİŞKİLİ HASTALIKLAR

Kadın işçilerin daha çok kayıtsız, güvencesiz ve geçici işlerde çalıştırılıyor olmaları ve iş saatleri dışında evde iş yüklerinin devam etmesi nedeniyle kadınlarda görülen mesleki hastalıkları belirlemenin zorlukları bulunuyor. Yine de kadınların artan istihdamı ile birlikte kadınların özellikle çalıştıkları sektörler ve bu sektörlerde tercih edildikleri pozisyonlar ile ilişkili olarak sağlık sorunlarında farklılıklar göze çarpıyor.

Kadın işçilerin daha çok kayıtsız, güvencesiz ve geçici işlerde çalıştırılıyor olmaları ve iş saatleri dışında evde iş yüklerinin devam etmesi nedeniyle kadınlarda görülen mesleki hastalıkları belirlemenin zorlukları bulunuyor. Yine de kadınların artan istihdamı ile birlikte kadınların özellikle çalıştıkları sektörler ve bu sektörlerde tercih edildikleri pozisyonlar ile ilişkili olarak sağlık sorunlarında farklılıklar göze çarpıyor.

İtme-çekme ve ağırlık kaldırma güçleri daha az olan kadınlar, ergonomik olarak erkek işgücüne uygun dizayn edilmiş makineleri kullandıklarında ya da üretim bandında bulduklarında kas iskelet hastalıkları erkek işçilere oranla daha fazla görülüyor. Bu hastalık grubunun kadın işlerde daha fazla görülmesine neden olan etmenlerden bir tanesi de kadın emek gücünün yoğun kullanıldığı hizmet sektöründeki ayakta kalma sürelerinin ve masa/bilgisayar başında geçirilen çalışma sa-

atlerinin uzunluğu oluşturuyor.

Vücut ağırlıkları ve bununla ilişkili olarak vücuttaki sıvı miktarı daha az olan kadınların yüksek ısıya toleransları ve ısı stresine vücutlarının tepkileri de farklı oluyor. Bu nedenle yüksek ısıya maruziyetin fazla olduğu sektörlerde çalıştırılması daha az tercih edilen kadınlar, bu tür işlerde çalıştıklarında kardiyak hastalık riskleri artıyor.

Vücut yağ oranlarının daha fazla olması nedeniyle yağda çözülen maddelerle çalışmaları durumunda kadın işçilerin kronik zehirlenmeler açısından titiz bir şekilde takip edilmeleri gerekiyor. Özellikle lastik, kauçuk, gıda gibi kimyasal sektörde işçilerin periyodik muayenelerinde bunu göz önünde bulundurmak oldukça önemli.

İşyerindeki yüksek ısı gibi fiziksel etmenler ve boya, çözücü maddeler gibi kimyasal etkenler kadınların üreme sağlığını, doğurganlıklarını ve fetüsün gelişimini de etkileyebiliyor. Çalışan kadınların doğurganlık hızları daha düşük iken, düşük ve erken doğum

riskinin daha yüksek olduğu biliniyor. Bu etmenlerin yanında kadınların üreme sağlığında; işin yoğunluğu, ek mesailer ve çalışma huzuru da önemli rol oynuyor.

Bu sektörel mesleki riskler yanında tüm sektörlerde kadınların işyerinde mobbing ve tacize maruz kalma oranları erkek işçilerden çok daha yüksektir. Kadınların böylesi bir duruma karşı çıkmaları işsiz kalma korkusu ile azalmakta, bu durum örgütsüzlüğün ve dayanışamamanın neden olduğu stres ile birleşince kaygı bozuklukları, yüksek tansiyon ve kalp damar hastalıklarının ortaya çıkmasında etkili olmaktadır.

Türkiye’de meslek hastalıkları ve iş kazalarını kayıt altına almaktaki zorluklara, kayıtsız ve evden çalışmanın getirdiği riskler eklenmiştir. Evin bir çalışma mekanı haline alması ile patronlar güvenli iş yeri koşulları sağlamaktan muaf olmuşlar, kaza ve mesleki hastalıkların tüm sorumluluğu kayıtdışı ve evden çalışmak zorunda kalan emekçi kadınlara yüklenmiştir.

Tüm dünyada en sık görülen ikinci kanser türü olan meme kanserinin oluşumunda melatonin hormonunun az üretilmesinin etkili olduğu saptanmıştır. Böylece bu hormonun üretilmesi için gerekli doğal karanlıktan yoksun, gece vardiyasında çalışan kadınların meme kanseri açısından risklerinin arttığına dikkat çekildi. Özellikle gece vardiyası sisteminin olduğu sağlık, turizm gibi sektörlerde kadın emekçilerin vardiyası sisteminin buna göre düzenlenmesi ve meslek hastalığı risklerinin bu açıdan da değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kürtaj hakkı sınıfımızın kazanımıdır

Dünyada ilk kürtaj hakkının Sovyetler Birliği'nde elde edilmesi ile günümüzde kadınların kürtaj hakkını özgürce, ücretsiz ve ulaşılabilir bir şekilde kullandığı tek ülkenin Küba olması bir tesadüf değil. Çekinmez kürtaj hakkı işçi sınıfının bir kazanımıdır. Gericiliğe boyun eğmeyen işçi kadınların taşıdığı sosyalizm bayrağı kürtaj hakkımızı kullanabilmek için de yükselmelidir.

ÖZGÜ TÜRK

Kadını ve kadın bedenini bir üretim aracı olarak gören sermaye sınıfı cinsiyet eşitsizliğinin dayanağının sınıf çelişkisi olduğu gerçeğini gizlemek ister. Patronlar, işçi sınıfının birliğini belli karşıtlıklar yaratarak bölmek ister. Kadını erkekten eşit olmadığı, kadının erkeğe göre aşağılık bir varlık olduğu, kadınların asli görevinin ev işleri ve çocuk bakımı olduğuna ilişkin ideolojik saldırıların toplum nazırında fikren meşrulaştırılması, ekonomik temelli bir karşıtlık da doğurur. Bir başka deyişle işçiler arasındaki bu fikri ayrışma işçi sınıfının daha fazla sömürülmesi, kadın emeğinin ucuzlaması, kriz ve benzeri dönemlerde kadının işgücünden dışlanması sonucuna yol açar.

Kendisini etnik köken farklılığı ile dini ve mezhepsel, cinsiyet ve benzeri ayrımlar ile bölen işçi sınıfı, sermaye sınıfı karşısında güçsüzdür. Güçsüzleşir güçsüzleşmesine ama sömürü düzeni devam ettiği sürece işçi sınıfının eşitlik ve özgürlük mücadelesi de son bulmaz. Elektrik ve doğalgaz faturalarının toplamının kira parasını geçtiği, insanların sağlık, eği-

tim ve barınma hakkından yoksun kaldığı, her geçen gün yoksullaştığımız, işsizlerin intihar sayısının arttığı bu dönemde kadınların erkeklerle eşit olmadığı, anneliğin kutsal bir görev olduğu, kadınların sadece aile kurumu içerisinde tanımlandığına yönelik ideolojiler de sarsılmaya başlar. Kadın işçi ile erkek işçi hak arama mücadelesinde birlik olmayı yeniden hatırlar. Kapitalizm bu sefer baskıcı ve zorba yüzünü gösterir ve zorbalıkla kadını toplumsal yaşamdan izole etmeye çalışır. İşte yakın zamanda AKP tarafından yeniden gündeme getirilen kürtaj yasağı tartışmaları tam da bu zeminin üstüne oturur. Kürtaj sadece tıbbi bir konu değil aynı zamanda ideolojik, ekonomik ve politiktir de.

Türkiye'de kürtaj karşıtlığı ahlaki değil politiktir. "Allah'ın verdiği canı kutsal" gibi ahlaki veya dini yaklaşımlar ile kürtaj karşıtlığı yapan gericiler her ne yaparlarsa yapsınlar ikiyüzlülüklerini gizleyemezler. Bir yandan kürtaj karşıtlığı yaparken diğer yandan kadın cinayetlerini, birden fazla kadınla evlenmeyi, çocuk yaşta evlilikleri, vakıf veya kuran kursu gibi tarikati kökenli yapılarda gerçekleşen toplu tecavüzleri savunmaktan da geri

kalmazlar.

Sürekli doğurmayı vaaz vererek kadınları dört duvar içinde izole etme gayesi de bir sahtekârlıktan ibarettir. Eve geri gönderilmek istenen kadın ile merdiven altı tekstil atölyesinde asgari ücretin yarısına çalıştırılan kadın aslında aynı kadındır. Gericiler açısından bu durum gerçek bir çelişki barındırmaz çünkü işçi kadından aynı zamanda ev işleri ve çocuk bakımı gibi ailevi yükleri de sırtında taşıması istenir.

Kürtaj hakkı bizzat devlet eliyle engelleniyor.

Ülkemizde kürtaj hakkı hukuken yasal olmakla birlikte bu hakkın kullanımı fiilen engellenmiştir. Yapılan bir araştırmaya göre devlet hastanelerinde kürtaj adeta yasaklanmıştır. Türkiye genelinde farklı illerde toplamda 184 devlet hastanesinde yapılan araştırmaya göre 184 hastaneden sadece 9'u isteğe bağlı kürtaj yapmakta, 65 hastane gerekçenizi uygun gördüğü takdirde kürtaj yapmakta, 76 hastane ise hiçbir şekilde kürtaj yapmamaktadır, ulaşamayan veya soruyu cevaplamayan hastane sayısı ise 28'dir. Hastanelerin bir kısmı gayet yanıltıcı bir şekilde yanlış bilgi vererek kürtajın Türkiye'de yasak olduğunu veya eş rızasına bağlı olduğunu dahi söyleyebilmektedir.

2019 yılına ait özel hastanelerde yapılan kürtaj bedelleri gebelik haftasına göre değişmekle birlikte ortalama 1.000 TL ile 2.500 TL arasındadır. Kürtajın devlet tarafından sağlanan "özgür, çekincesiz, ücretsiz, ulaşılabilir, güvenli, yasal" bir hak olmaması nedeniyle bu durumdan en çok yoksul ve işçi kadınların zarar görmesi kaçınılmazdır. Zengin kadınlar her koşulda kürtaj olabilecek paraya ve özel doktora ulaşabilmekteyken yoksul

kadınlar istenmeyen gebeliği sonlandırıp sonlandırmamak arasında bir tercih yapmak zorunda kalıyor. Bu durum kadınların hayatı boyunca fiziksel ve ruhsal sarsıntılar yaşamasına sebebiyet veriyor.

Sağlık Bakanlığı'nın, 'Türkiye Bebek ve Beş Yaş Altı Çocuk Ölümleri Araştırması'na göre yılda 60 bin kürtaj, 'merdiven altı' diye tabir edilen yerlerde gerçekleştiriyor. Kadınlar için aşağılayıcı ve son derece riskli koşullar altında; anestezi kullanılmadan, karanlık ve sıhhi olmayan yerlerde kürtaj işlemi yapılmaktadır.

Merdiven altı kürtajın bile paralı olduğu ülkemizde çok sayıda yoksul kadın kendi yöntemleri ile düşük yapmaya mecbur bırakılmıştır. Yüksek yerden atlamak, ağırlık taşımak, ilaç içmek, zararlı kimyasallar kullanmak ya da vajinaya askı ve benzeri cisimler sokmak gibi tehlikeli yöntemler yaygın olarak uygulanmaktadır.

Kadınların kürtaj olma hakkının engellenmesi aynı zamanda bir yaşam hakkı ihlalidir. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre dünya genelinde her yıl 78 bin kadın güvenli olmayan kürtaj sonucu ölüyor.

Kürtaj yasağı kadın cinayetlerinin bir örüntüsü olarak karşımıza çıkıyor. Kadınların yaklaşık üçte birinin en az bir kere kürtaj olduğu veya kendi yöntemleriyle düşük yapmaya çalıştığı göz önünde bulundurulduğunda kürtaj hakkı kadınların en önemli hakları arasında yer almaktadır.

Sosyalizm kürtaj hakkı için de vazgeçilmez bir ön koşuldur.

Dünyada ilk kürtaj hakkı kazanımı 1920 yılında Sovyetler Birliği'nde gerçekleşmiştir. Sömürücü sınıfların olmadığı bir ülkede kadınlar, ekonomik, sosyal ve toplumsal yaşamda, yönetim süreçle-

rinde özerklik elde etmenin yanı sıra fiziksel ve cinsel özerkliği de elde etmişlerdir. İşçi sınıfı kapitalist dönemden kalma ekonomik yapıyı değiştirirken aynı zamanda kadını damgalayan her türlü toplumsal değer biçiminin değiştirilmesi için de mücadele etmiştir.

Küba'da da tıpkı Sovyetler Birliği'ndeki gibi sosyalist devrimin zaferinden birkaç yıl sonra kürtaj hakkı yasallaştı. Her iki ülkede de kürtaj sadece yasal bir hak olarak kalmadı. Kürtaj hakkının önündeki fiili engellere karşı da savaş verildi.

Günümüzde Küba; kadının kendi bedeni üzerinde söz sahibi olduğu, cinsel haklarının ve üreme haklarının tam olarak kullanıldığı, eğitim ve öğretim sisteminin her aşamasında cinsel eğitim programlarının uygulandığı, kürtaj hakkı, üreme konusunda özgür ve sağlıklı seçim hakkının olduğu, kadınların biyolojik ve psikolojik yönden korunması ve yeterli düzeyde gelişim sağlamasına yönelik sağlık programlarının hazırlandığı, anne çocuk sağlığının sürekli olarak iyileştirilmesine yönelik strateji ve politikaların geliştirildiği bir ülke. Kübalı kadınlar, bu başarıyı sosyalist devrime ve 14 yaş üstü Kübalı kadınların yüzde 89'unun üyesi olduğu Küba Kadın Federasyonu'na yani aslında kendi örgütlülüklerine borçlu.

Dünyada ilk kürtaj hakkının Sovyetler Birliği'nde elde edilmesi ile günümüzde kadınların kürtaj hakkını özgürce, ücretsiz ve ulaşılabilir bir şekilde kullandığı tek ülkenin Küba olması bir tesadüf değil. Çekinmez kürtaj hakkı işçi sınıfının bir kazanımıdır.

Gericiliğe boyun eğmeyen işçi kadınların taşıdığı sosyalizm bayrağı kürtaj hakkımızı kullanabilmek için de yükselmelidir.

'KADININ DOĞURMA, GEBELİĞİ SONLANDIRMA GİBİ KARARLARI KENDİSİNE AİTTİR'

Kadın sorunu üzerine broşüründen: Sosyalizmde kadının bedeninin metalaştırılması söz konusu olamaz. Kadının bedeni ticari amaçlı sergilenemez, pazarlanamaz, kadın giydikleri ya da giymedikleri nedeniyle kimseye hesap vermez, güzellik kavramı piyasanın değil insani gelişkinliğin konusudur. Kadının doğurma, doğurmama, gebeliği sonlandırma gibi kararları kendisine aittir. Sosyalizmde kürtajın bir doğum kontrol yöntemi olarak değil, toplumun sağlığını koruyacak bir anlayışla güvence altına alınması, bunu sağlayacak koşulların ve bilincin oluşması temel hedef olacaktır.

Sosyalist Türkiye'de kadınların toplumsal eşitliği nasıl sağlanacak?

Yasalarla güvence altına alınan hakların korunması, gerektiğinde daha ileri taşınması ve toplumsal dönüşüme ve yeni insanın yaratılmasına öncü olacak bir örgütün kurulması, bugün olduğu gibi Sosyalist Türkiye için de vazgeçilmezdir. Yarın Sosyalist Türkiye için yaşamsal olan bu gereklilik, kadınların bugünden işçi sınıfı içinde örgütlenerek mücadeleye dahil olması zorunluluğunu içermektedir. Kadının kurtuluşuna giden yolun temel taşlarını döşeyecek ve Sosyalist Türkiye'nin geleceğini garanti altına alacak olan da bu toplumsal örgütlenme olacaktır.

EKİN BULUT

Bugün mücadelesini verdiğimiz Sosyalist Türkiye'yi yarın sil baştan kurarken şimdinin Türkiye'sinden devralacağımız pek çok sorunu çözmekte zorluklarla karşılaşacağımızı biliyoruz. Kadınların kurtuluşu mücadelesinde muazzam bir deneyim biriktiren Sovyetler Birliği ve Sosyalist Küba tarihinden öğrendiklerimiz elbette işimizi kolaylaştıracak ama herşey tarihten öğrenilebilir olmayacak. Çağımıza özgü zorlukları ve kolaylıkları barındıracak kadının kurtuluşu mücadelesi. Bazı şeyler tek bir kararnameyle çözülebilecek olsa da, pek çok konu zor ve uzun vadeli bir dönüşüm gerektirecek. Peki Sosyalist Türkiye'nin ilk günlerinde neler yapacağız ve sonraki yıllarda? Bunun için şimdiden yapmamız gerekenler neler?

Herşeyden önce Sosyalist Türkiye'yi kurmak için verdiğimiz devrimci mücadele sırasında kadınların da en az erkekler kadar sorumluluk üstleneceği kabulüyle başlamalıyız. Tıpkı ülkemizin bugüne kadarki en büyük halk direnişi olan Haziran Direnişi'nde olduğu gibi, Sosyalist Türkiye'ye ulaşma mücadelesinde de kadınlar en önde olacaklar. Bugün şiddete karşı çıkan, okullarındaki gericiği kovmaya çalışan, işyerlerinde örgütlenme hakkı için mücadele eden kadınların sayısı kat be kat artacak. Emekçi kadınlar işyerlerinde, mahallelerde, okullarda işçi sınıfının sınıfsız sömürsüz bir dünya kurma mücadelesinin en dinamik unsurları olacak.

Ülkemizde işçi sınıfı iktidarını kurduğumuz ilk günden itibaren yayınladığımız kararnemelerle; kadınların çalışma hakkı, sosyal güvence hakkı, mesleki eğitim ve öğrenim hakkı garanti altına alınacak. Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık kati olarak yasaklanacak. Kadınlar ve erkekler aynı iş için eşit ücret alacak, -sonradan daha da azaltılması hedeflenen - 8 saatlik işgünü aşılmayacak. Hem çalışma yaşamında hem de toplumsal ilişkilerde eşitliğe doğru atılan bu ilk adımlar yanında; tüm yurttaşlar oturduğu evin sahibi olacak, herkesin teknik ve kültürel gelişme hakkı, yeteneklerine göre her türlü görev ve istihdama, üretim ve hizmetlere erişim hakkı olacak.

Ücretli gebelik izin süresi uzatılacak, kadınların doğumdan sonra işe geri dönememeleri söz konusu olmayacak. Kadınların süt çocuğu çağındaki çocuklarını emzirmeleri için yeterli izin saatleri olacak.

Tüm çocuklar için işyeri ve mahallerde güvenli kamusal kreşler kurulacak, böylece kadınları çocuk sahibi olmaktan kaynaklı çalışma hayatının dışına iten nedenler ortadan kaldırılmış olacak.

Hakları toplumcu anayasa ile güvence altına alınan kadınların, toplumsal hayatın bütününe daha güçlü katılabilmeleri için kapitalizmden kalan köhne gerici fikirlerini ortadan kaldırmak gerekecek. Bu zorlu süreçte yardıma, yeniden inşaa edilen toplumsal düzenin her yerine ekilecek olan işçi sınıfının aydınlanmacılığı koşacak. İktisadi ve hukuki düzenlemelerin yanında ideolojik ve kültürel çok yönlü değişiklikler başlatılacak. Örneğin süregiden yarı okuryazarlık sorunu için Sosyalist Türkiye'nin ilk günlerinden itibaren kapsamlı bir planlama yapılacak. Böylece kadınların toplumsal iş bölümünde işgücüne katılmasının önünü açacak olan mesleki beceri geliştirme ve eğitim konularında hem kısa hem de uzun vadede ciddi bir ilerleme kaydedilmesi sağlanacak.

Kadını eve hapseden toplumsal koşulların değiştirilmesi için yapacağımız en önemli şeylerden biri de ev işlerinin sosyalizasyonu olacak. Reel sosyalist deneyimlerden daha gelişkin bir iktisadi altyapı, kentsel nüfus, eğitim seviyesi ve nitelikli işgücünü sosyalist bir Türkiye'ye aktaracağımızı düşündüğümüzde, bu sosyalizasyon çamaşırhane ve yemekhane kurmaktan ibaret olmayacak. Kadını eve hapseden toplumsal koşulların derin ideolojik temellerini tamamen silmek gerekecek. Bu nedenle kadınlar başta olmak üzere tüm toplumun bilinçlendirilmesi işi, devrimin ilk gününden itibaren tavizsiz hedefimiz olacak.

Bugün kadını toplumsal üretimin dışında tutan ev işlerinin önemli bir bileşeni olan çocuk, yaşlı ve hasta bakımı Sosyalist Türkiye'de hızla çözüm üretilmesi gereken kritik bir başlık olacak. İşyerlerinden başlanarak tüm üretim alanlarına kreşlerin açılmasının yanında, yeniden yapılandırılacak olan sağlık sisteminde yaşlı ve hasta bakımı sorumluluğu, kadının omuzlarından alınarak kamusal bir hizmet ve sorumluluğa dönüştürülecek. Kadının işgücüne katılımının artırılması hedefiyle tutarlı olan bu düzenlemelerin de yine kısa ve orta vadeli olumlu sonuçları olacak.

Sosyalist Türkiye'de gerçek bir toplumsal dönüşümü kalıcı bir şekilde gerçekleştirebilmek için kadınların toplumsal üretimin eşit birer parçası olmasının önündeki her türlü ideolojik ve toplumsal ka-

bulün değişmesi zaman alacak. Bu bağlamda eski üretim biçiminden devralınan muhafazakar uygulamaların ve düşüncelerin tasfiyesi için çeşitli mekanizmalar kurmaya ihtiyaç duyacağız. Örneğin, ideolojik mücadele başlığında kadını ailenin hizmetkari ve "kutsal" anne olarak gören dinci gericilikle mücadele özel bir önem taşıyacak. Sosyalist iktidar, cemaatlerin siyasi ve iktisadi alandaki varlığını sonlandıracak, dinsel nosyonları kamusal hayatın dışına çıkaracak yasal tedbirleri derhal yaşama geçirecek. Bununla birlikte, gericilikle mücadele eğitim, sağlık, medya gibi alanlar, sendikalar ve diğer kitle örgütleriyle işbirliği içinde yürütülmesi gereken

uzun erimli bir ideolojik mücadele konusu olacak.

Kadının toplumdaki ikincil konumunu besleyen, kapitalizmin ideolojisinin yeniden ve yeniden üretildiği bugünkü aile kurumu, sosyalizmde tüketici ve iktisadi bir temel birim olmaktan çıkacak. Sosyalist Türkiye'de eşlerin birliktelikleri mülkiyet ilişkileri üzerine değil, eşitlik ve özgürlüğe dayalı sevgi üzerine kurulacak.

Son olarak, aslında tüm bu yasal ve toplumsal zeminde Sosyalist Türkiye'de gerçekleştirilecek dönüşümlerin hem sağlayıcısı hem de koruyucusu olacak çok önemli bir haktan bahsedeceğiz: Örgütlenme hakkı. Reel sosyalist deneyimlerin açıkça gösterdiği gibi kadınların gerçek özgürlüğüne gidecek olan yolu açacak ve ilerletecek olan şey, örgütlenmek ve toplumsal eşitlik sağlanana kadar her türlü mücadeleyi örgütlü bir şekilde yürütmektir. İş yerlerinin, üretim birimlerinin, mahallelerin ve okulların, kısaca tüm

yaşam alanlarının kendine özgü örgütlerinde aktif görev almanın ötesinde kadınların, Türkiye'de sosyalizmin kuruluş yıllarında etkili olacak bir kadın örgütünde bugünün Türkiye'sine dair yukarıda saydığımız eşitsizliği toptan ortadan kaldırmak için mücadele etmesi önemlidir.

Yasalarla güvence altına alınan hakların korunması, gerektiğinde daha ileri taşınması ve toplumsal dönüşüme ve yeni insanın yaratılmasına öncü olacak bir örgütün kurulması, bugün olduğu gibi Sosyalist Türkiye için de vazgeçilmezdir. Yarın Sosyalist Türkiye'si için yaşamsal olan bu gereklilik, kadınların bugünden işçi sınıfı içinde örgütlenerek mücadeleye dahil olması zorunluluğunu içermektedir. Kadının kurtuluşuna giden yolun temel taşlarını döşeyecek ve Sosyalist Türkiye'nin geleceğini garanti altına alacak olan da bu toplumsal örgütlenme olacaktır.

